

SPRENDIMAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS Nr. 1312/2013/ES

2013 m. gruodžio 11 d.

dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) strateginės inovacijų darbotvarkės: EIT indėlis kuriant inovacinę Europą

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 173 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 294/2008 ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

perdavus teisėkūros procedūra priimamo akto projektą nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

(1) Reglamentu (EB) Nr. 294/2008 reikalaujama, kad Komisija, remdamasi Europos inovacijos ir technologijos instituto (toliau – EIT) pateiktu projektu, pateiktų pirmosios Strateginės inovacijų darbotvarkės (toliau – SID) pasiūlymą;

(2) SID turėtų apibrėžti EIT prioritetines sritis ir ilgalaikę strategiją bei pateikti jo ekonominio poveikio ir pajėgumų sukurti didžiausią su inovacijomis susijusią papildomą naudą įvertinimą. SID turi būti atsižvelgiama į EIT stebėsenos ir vertinimo rezultatus;

(3) pirmojoje SID turėtų būti pateikiamos su EIT veikla susijusios išsamios specifikacijos ir sąlygos, valdybos bei žinių ir inovacijų bendrijų (toliau – ŽIB) bendradarbiavimo procedūros ir ŽIB finansavimo metodai,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Patvirtinama priede pateikta Europos inovacijos ir technologijos instituto Strateginė inovacijų darbotvarkė (toliau – SID) laikotarpiui nuo 2014 m. iki 2020 m.

2 straipsnis

SID įgyvendinama laikantis Reglamento (EB) Nr. 294/2008.

3 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Strasbūre 2013 m. gruodžio 11 d.

*Europos Parlamento vardu**Pirmininkas*

M. SCHULZ

*Tarybos vardu**Pirmininkas*

V. LEŠKEVIČIUS

⁽¹⁾ 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 294/2008 dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto įsteigimo (OL L 97, 2008 4 9, p. 1).

⁽²⁾ OL C 181, 2012 6 21, p. 122.

⁽³⁾ 2013 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje)

PRIEDAS

EIT STRATEGINĖ INOVACIJŲ DARBOTVARKĖ

Turinys

Pagrindinių veiksmų santrauka

1. Europos inovacijos ir technologijos institutas: Sąjungos inovacijų veikėjas
  - 1.1. EIT – visuomenei iškilusių uždavinių sprendimas pasitelkiant žinių trikampio inovacijas
  - 1.2. Papildoma EIT nauda. Skiriamieji bruožai
  - 1.3. Sąveika su kitomis politinėmis ir finansavimo iniciatyvomis ir jų papildymas
2. Svarbesnis EIT vaidmuo po 2013 m.: prioritetai
  - 2.1. Augimo, poveikio ir tvarumo skatinimas per EIT
    - 2.1.1. Jau veikiančių ŽIB augimo ir poveikio įtvirtinimas ir skatinimas
    - 2.1.2. Naujų ŽIB steigimas
  - 2.2. EIT poveikio didinimas
  - 2.3. Nauji veiklos būdai ir rezultatais pagrįsta stebėseną
3. veiksmingas sprendimų priėmimas ir darbo tvarkos nuostatos
  - 3.1. Supaprastintas ir aiškesnis EIT sprendimų priėmimas
  - 3.2. Investavimas į ŽIB. EIT ir ŽIB ryšiai
  - 3.3. Bendradarbiavimas su suinteresuotaisiais subjektais
4. Finansinių poreikių nustatymas ir 2014–2020 m. finansavimo šaltiniai
  - 4.1. Pažangaus finansavimo modelio įtvirtinimas ŽIB
  - 4.2. EIT biudžeto poreikiai
- 1 faktų suvestinė. Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos
- 2 faktų suvestinė. Žaliavos – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas
- 3 faktų suvestinė. Ateities maistas – Tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų
- 4 faktų suvestinė. Papildoma gamybos nauda
- 5 faktų suvestinė. Judumas mieste

Pagrindinių veiksmų santrauka

2.1.1 skirsnis Jau veikiančių ŽIB augimo ir poveikio įtvirtinimas ir skatinimas

EIT:

- skatins ŽIB plėtoti įvairesnę švietimo ir mokymo veiklą, konsultuoti jos klausimais ir didinti informuotumą apie šios veiklos buvimą;
- laipsniškai nustatys konkurencingus ŽIB dotacijos procentinių dydžių paskirstymo peržiūros mechanizmus, kurie bus grindžiami ŽIB verslo planais ir veiklos rezultatais ir kuriuos taikant bus atsižvelgiama į tai, kad skiriasi ŽIB augimo tempas;
- skatins ŽIB rengti bendras darbo programas horizontaliais klausimais;

- sukurs EIT ženklų pažymėtų kvalifikacijų tarpusavio vertinimo sistemą ir užmegs dialogą su nacionalinėmis ir tarptautinėmis kokybės užtikrinimo įstaigomis siekdamas skatinti nuoseklų požiūrį.

2.1.2 skirsnis Naujų ŽIB steigimas

EIT:

- parengs kiekvieno etapo ŽIB atrankos procedūras, kuriomis užtikrinama, kad ŽIB paraiškų teikėjai turėtų pakankamai laiko paruošti pasiūlymus;
- paskelbs kvietimus teikti pasiūlymus dėl penkių naujų ŽIB tokiu būdu: 2014 m. paskelbs kvietimą teikti pasiūlymus dėl dviejų naujų ŽIB sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo bei žaliavų temomis; 2016 m. paskelbs kvietimą teikti pasiūlymus dėl dviejų naujų ŽIB ateities maisto ir papildomos gamybos naudos temomis ir 2018 m. paskelbs kvietimą teikti pasiūlymus dėl vienos naujos ŽIB judumo mieste tema;
- dės didžiausias pastangas siekdamas užtikrinti, kad apie būsimas ŽIB atrankos procedūras būtų informuota kuo daugiau potencialių suinteresuotųjų šalių;
- užtikrins, kad pagrindinės ŽIB atrankos proceso sąlygos garantuotų optimalų rezultatą. Tuo tikslu EIT pateiks aiškius nurodymus, susijusius su reikalavimais ir procesais, ir skirs pakankamai laiko, kad pasiūlymų teikėjai galėtų įtvirtinti partnerystę.

2.2 skirsnis EIT poveikio didinimas

EIT:

- skatins dalyvauti informavimo veikloje ir visų pirma, prireikus, teiks paramą ŽIB Regioninės inovacijų sistemos klausimais;
- sukurs ir (arba) pritaikys internetinę dalijimosi žiniomis ir jungimosi į tinklus EIT platformoje priemonę;
- sudarys ir remis funkcionalų ir stiprų EIT ir (arba) ŽIB mokymo programą baigusiu asmenų (toliau – EIT absolventai) tinklą;
- užtikrins, kad ŽIB įgyta patirtis ir sėkmės pavyzdžiai būtų sistemingai prieinami platesnei Sąjungos inovacijų bendruomenei ir visai visuomenei. Tam gali prireikti sukurti EIT ir ŽIB atviro švietimo ir mokymo kurso medžiagos saugyklą;
- užtikrins aktyvų privačiojo sektoriaus, įskaitant MVĮ, dalyvavimą žinių trikampyje.

2.3 skirsnis Nauji veiklos būdai ir rezultatai pagrįsta stebėseną

EIT:

- parengs supaprastinimo darbotvarkę, įskaitant pažangos vertinimo kriterijus, ir teikdama metinę veiklos ataskaitą informuos Komisiją apie įgyvendinimo pažangą; EIT užtikrins, kad nauji supaprastinimo modeliai būtų platinami visoje Sąjungoje ir kad apie juos būtų žinoma įgyvendinant kitas Sąjungos iniciatyvas;
- bendradarbiaudamas su Komisija ir ŽIB sukurs, išsamią sistemą, leidžiančią stebėti, kaip EIT padeda įgyvendinti programą „Horizontas 2020“, paties EIT ir ŽIB veiklos poveikį ir ŽIB rezultatus. Metinėje veiklos ataskaitoje, kuri turi būti siunčiama Europos Parlamentui ir Tarybai, EIT teiks visos savo stebėsenos veiklos ataskaitas.

3.1 skirsnis Supaprastintas ir aiškesnis EIT sprendimų priėmimas

EIT:

- pasitelkdamas pažangią žmoniškųjų išteklių strategiją, įskaitant sisteminių naudojamasi vidaus ir išorės patirtimi, ir vidaus valdymo procedūras, užtikrins, kad EIT taptų pavyzdine inovacijų valdymo institucija;
- imsis konkrečių priemonių siekdamas toliau puoselėti atvirumo ir skaidrumo kultūrą.

3.2 skirsnis Investavimas į ŽIB. EIT ir ŽIB santykiai

EIT:

- nustatys aiškas ir tarpusavyje derančias gaires dėl lūkesčių, įsipareigojimų ir atsakomybės per visą ŽIB gyvavimo ciklą;
- glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB išplėtos EIT centrinės būstinės pajėgumus, kad būtų lengviau užtikrinti ŽIB tarpusavio mainus ir mokymąsi;
- teiks ŽIB įvairių paslaugų, susijusių su horizontaliosiomis problemomis, tais atvejais, kai bus galima padidinti veiksmingumą, taip pat vykdys su tuo susijusią korporatyvią politiką;
- teiks gaires dėl partnerių, kurie negali tapti visateisiais investuotojais ir ŽIB partneriais, jungimosi į sąjungas ir asociacijas.

3.3 skirsnis Bendradarbiavimas su suinteresuotaisiais subjektais

EIT:

- įsteigs nuolat veikiančią EIT suinteresuotųjų subjektų forumą ir nustatys specialią jo valstybių narių atstovų sudėtį, kad palengvintų sąveiką su platesne žinių trikampio inovacijų bendruomene, įskaitant nacionalinės ir regionų valdžios institucijas, ir abipusį mokymąsi. Todėl internetinė platforma gali toliau padėti skatinti dalyvių sąveiką;
- sistemingai bendradarbiaus su esamomis universitetų asociacijomis, verslo ir mokslinių tyrimų organizacijomis, taip pat organizacijų grupėmis, kaip keitimosi žiniomis ir rezultatų sklaidos platformomis;
- ras būdų, tokių, kaip antai metiniai EIT, ŽIB ir atitinkamų Europos Komisijos tarnybų posėdžiai, dar labiau palengvinti EIT sąveiką, pirmą, su ŽIB, ir, antra su kitomis Sąjungos iniciatyvomis.

EIT STRATEGINĖ INOVACIJŲ DARBOTVARKĖ

1. Europos inovacijos ir technologijos institutas: Sąjungos inovacijų veikėjas

Šioje strateginėje inovacijų darbotvarkėje (toliau – SID) apibrėžiami Europos inovacijos ir technologijos instituto (toliau – EIT) prioritetai ir veiklos būdai 2014–2020 m. laikotarpiu. Taigi, tai pagrindinė Europos politikų priemonė, padedanti laikytis strateginės EIT krypties, kartu EIT paliekant pakankamai laisvės nustatyti nustatytų tikslų siekimo būdus ir priemones.

SID – nuodugnaus darbo, kuriuo siekta pasinaudoti jau įgyta EIT patirtimi ir atspindėti tikrą Europos inovacijų srities padėtį, rezultatas. Ši darbotvarkė pagrįsta pirmosios SID projektu, kurį 2011 m. birželio 15 d. Europos Komisijai pateikė EIT valdyba, laikydamasi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 294/2008⁽¹⁾ reikalavimų.

Darbotvarkė taip pat paremta EIT pradinio laikotarpio nepriklausomo vertinimo ir konsultacijų, kuriose galėjo dalyvauti visi dalyvaujantys ar galbūt dalyvausiantys EIT veikloje, įskaitant įmones, aukštojo mokslo institucijas, mokslinių tyrimų organizacijas ir nacionalinės ir regionų valdžios institucijas, rezultatais.

1.1. EIT – visuomenei iškilusių uždavinių sprendimas pasitelkiant žinių trikampio inovacijas

Europos ateities sparčiai kintančiame pasaulyje pagrindas – pažangus, tvarus ir integracinis augimas. Pripažįstama, kad norint pasiekti tą tikslą ir gebėti toliau konkuruoti visuotinės žinių ekonomikos ir visuomenės sąlygomis, didžiausia varomoji jėga turėtų būti žinių trikampis, kurį sudaro aukštasis mokslas, moksliniai tyrimai ir inovacijos, ir visų trikampio kraštinių sąveika. Taigi Europos Sąjunga strategijoje „Europa 2020“ nustatė, kad šios sritys yra politikos prioritetai. Šie prioritetai daugiausia įgyvendinami pavyzdinėmis iniciatyvomis „Inovacijų sąjunga“ ir „Judus jaunimas“, kurios yra bendras politinis Sąjungos veiksmų šiose srityse pagrindas. Šias iniciatyvas papildė kitos pavyzdinės iniciatyvos, pvz., „Integruota globalizacijos eros pramonės politika“, „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ ir „Tausiai išteklius naudojanči Europa“. EIT visomis išgalėmis padės siekti šių pavyzdinių iniciatyvų tikslų.

⁽¹⁾ 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 294/2008 dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto įsteigimo (OL L 97, 2008 4 9, p. 1).

Priežastys, dėl kurių aukštajam mokslui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms skiriamas didžiausias dėmesys, yra paprastos. Žinių ekonomikos sąlygomis ir didėjant pasaulinei konkurencijai ir viduje kylant demografinių problemų Europos ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas ateityje vis labiau priklausys nuo inovacinių laimėjimų kuriant produktus, paslaugas ir verslo modelius, taip pat nuo gebėjimo ugdyti, pritraukti ir išlaikyti talentus. Nors Europoje yra pavienių sėkmės atvejų, Sąjunga turi pasivyti pasaulinius inovacijų lyderius. Be to, Sąjunga susiduria su vis didesne naujų kompetencijos centrų iš besiformuojančios ekonomikos šalių konkurencija dėl talentų.

Europa turi toliau dėti daugiau pastangų aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse ir pasinaudoti savo tvirta, atvira ir autentiška verslumo kultūra. Tai labai svarbu, jei norima skatinti ir padėti kurti tikrą papildomą mokslinių tyrimų ir inovacijų naudą, steigti naujas įmones ir didelį potencialą turinčiuose augimo sektoriuose iš tikrųjų komerciškai įdiegti inovacijas. Europa turi rūpintis, kad aukštojo mokslo institucijos būtų inovacijų variklis, nes talentingiems žmonėms reikia tinkamų įgūdžių, žinių ir požiūrio, kad būtų galima kurti inovacijas.

EIT įsteigtas kad prisidėtų prie tvaraus ekonomikos augimo ir konkurencingumo stiprinant Sąjungos ir valstybių narių inovacinius gebėjimus ir stiprintų jų gebėjimą pasinaudojant mokslinių tyrimų rezultatais kurti didelės vertės produktus ir paslaugas. EIT, pilnai integruodamas aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų žinių trikampį, padės spręsti visų pirma programoje „Horizontas 2020“ įvardytus visuomenei iškilusius uždavinius ir sistemaiškai pakeisti Europos inovacijų veikėjų bendradarbiavimo būdus.

Kad pasiektų tą tikslą, EIT žinių ir inovacijų bendrijų (ŽIB) teminiuose išipareigojimuose sujungia strategines kryptis EIT lygmeniu ir principą „iš apačios į viršų“. ŽIB – labai integruota partnerystė, sutelkianti labai gerus universitetus, mokslinių tyrimų centrus, mažas ir dideles bendroves ir kitus inovacijų srities subjektus ilgalaikiam konkrečių visuomenei iškilusių uždavinių sprendimui. Kiekvieną ŽIB sudaro keletas tarpusavyje susijusių koordinavimo centrų, kuriuose partneriai kasdien glaudžiai bendradarbiauja ir siekia bendrų strateginių tikslų. Koordinavimo centrai remiasi veikiančiais kompetencijos centrais ir toliau juos išplėtoja iki vietos inovacijų ekosistemų ir sujungia į platesnį inovacijų centrų tinklą, apimančią visą Europą. EIT sistemoje pavienėms ŽIB suteikta daug autonomijos, jos pačios gali nustatyti savo vidaus struktūrą, sudėti, darbotvarkę ir darbo metodus; taigi, jos taip pat gali rinktis tinkamiausius būdus siekti tikslų. EIT turėtų būti veiksmingo ir paprasto valdymo pavyzdys visai Europai. Strateginiu lygmeniu EIT rengia ŽIB atrankos procesą atsižvelgdamas į Europos Parlamento ir Tarybos nustatytas temines sritis, lanksčiai jas koordinuoja, prireikus, remia ir teikia joms patarimus administraciniais klausimais ir skleidžia jų geriausio valdymo ir finansavimo modelius. EIT turėtų skatinti įvairių sričių ŽIB koordinavimą ir bendradarbiavimą, kad būtų užtikrinta sąveika ir papildoma nauda.

Pasitelkdamas ŽIB institutas siekia paspartinti inovacijas ir padėti kurti palankesnę daugiadalykę ir tarpdalykę aplinką ir rasti pažangių aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir verslo bendruomenių bendradarbiavimo būdų. Tai padeda spręsti programoje „Horizontas 2020“ įvardytus vis sudėtingesnius ir tarpusavyje susijusius visuomenei iškilusius uždavinius derinant inovacijas sektoriuose ir tarp sektorių ir sutelkiant labai gerus įvairių sektorių, išsilavinimo ir dalykų specialistus – kitaip jie galbūt ir nesusitiktų – bendram problemų sprendimui ieškoti.

Pasiekimai

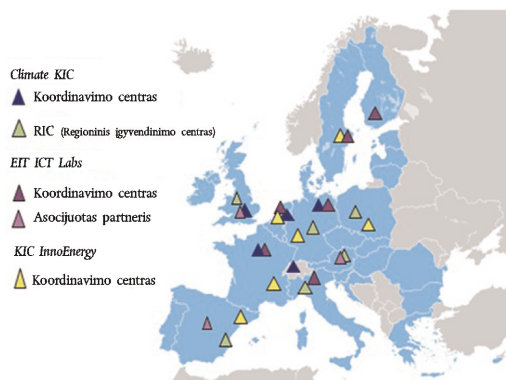
EIT pradinis etapas, kuriame svarbiausia buvo pradėti veiklą, vykdomą per pirmąsias ŽIB, ir nustatyti EIT sprendimų priėmimo ir vykdomąsias – valdybos ir centrinės būstinės – funkcijas, užbaigtas. EIT taip pat pavyko sėkmingai pasiekti savo pagrindinį tikslą – integruoti visą inovacijų grandinę, sutelkti aukštojo mokslo institucijas, mokslinių tyrimų organizacijas ir verslo įmones per tris pradines ŽIB, 2010 m. įsteigtas Europos Parlamento ir Tarybos nustatytose srityse, svarbiose būsimai Europos plėtrai. Šios sritys – darnios energetikos („KIC InnoEnergy“), prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo („ClimateKIC“) ir ryšių visuomenės formavimo („EIT INC Labs“).

Be to, dabar EIT per centrinę būstinę Budapešte įtvirtina savo pozicijas kaip naujoviška institucija. Taip pat įkurtas EIT fondas – teisiškai savarankiška organizacija, kurios paskirtis skatinti ir remti EIT darbus ir veiklą bei didinti EIT poveikį visuomenei.

ŽIB – pasaulinio lygio integruota partnerystė

2010 m. įsteigtos pirmosios trys ŽIB savo veiklą pradėjo 2011 m. Nepaisant kol kas dar nedidelės patirties, jos savo veiklos srityse sėkmingai pasiekė kritinę masę, ir į jas subalansuotai įtrauktos įvairios žinių trikampio sudedamosios dalys. Kadangi ŽIB sudaro stiprūs partneriai – ir jų skaičiaus, ir svarbos atitinkamose srityse požiūriu – ŽIB turi galimybių tapti pasaulinio lygio bendrijomis.

1 diagrama. ŽIB koordinavimo centrai

ŽIB koordinavimo centrai ŽIB, veikdamos skirtingose teminėse srityse, savo strategiją ir valdymo struktūras formavo skirtingais būdais. Viena ŽIB įsteigta kaip įmonė, o kitos dvi yra ne pelno asociacijos. Jas sudaro maždaug 30 pagrindinių partnerių ir 5–6 koordinavimo centrai, paprastai turintys dar ir nepagrindinių partnerių, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI), ir šių nepagrindinių partnerių skaičius kinta.

ŽIB yra juridinis asmuo, vadovaujamas pagrindinio vykdomojo direktoriaus, ir akivaizdu, kad tokia ŽIB struktūra visai neatitinka tradicinio modelio, esant daugiau nei vienam naudos gavėjui. Be to, visos ŽIB rengdamos savo veiklos strateginius planus, vadovaujasi verslo plano logika ir visos jos įgyvendino bendros veiklos koncepciją, jos vienoje fizinėje erdvėje, kuri yra daugelio ŽIB veiklos sričių centras, sutelkia įvairias grupes ir visos Europos lygmeniu sujungia įvairios specializacijos sričių kompetenciją ir įgūdžius. Vykdam ŽIB veiklą verslui teks itin svarbus vaidmuo ir ŽIB turėtų sugebėti sutelkti verslo sektoriaus investicijas bei gauti ilgalaikius jo išpareigojimus.

ŽIB veikla driekiasi per visą inovacijų grandinę ir be visa kita apima EIT ženklų pažymėtas magistrantūros ir doktorantūros programas, kuriose aukštos kokybės mokslas derinamas su verslumo ugdymu, verslo kūrimo paslaugomis ir judumo sistemomis. Pirminė ŽIB veikla orientuota į talentą ir žmones, taigi pirmieji gauti rezultatai yra susiję su švietimu ir verslumu, įskaitant magistrantūros ir doktorantūros programų sudarymą. Dvi ŽIB suvienijo jėgas ir bendradarbiaudamos siūlo magistrantūros studijų programą pažangiųjų energetikos tinklų srityje.

ŽIB pasiekimai jų pirmaisiais metais (2010–2011 m.) teikia vilčių.

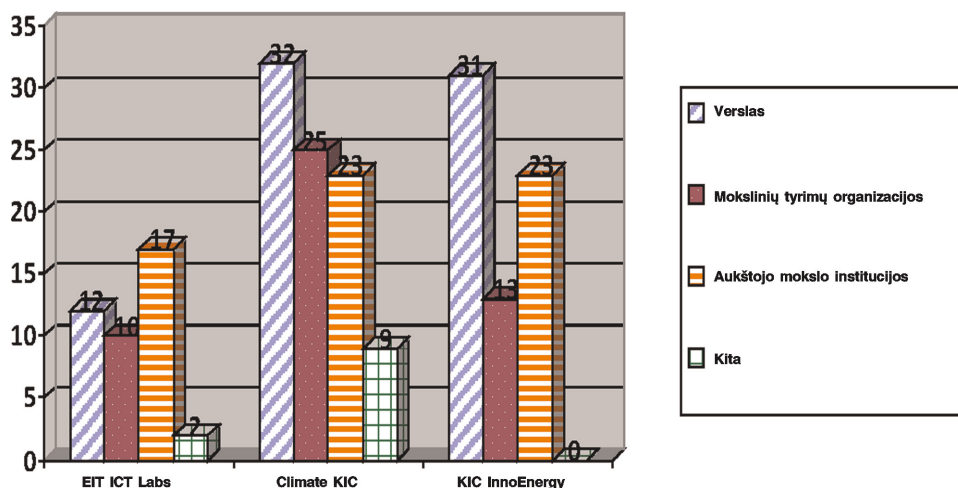
ŽIB vasaros kursus baigė beveik 500 studentų, o daugiau kaip 200 studentų yra pasirinkę konkretų ŽIB ženklų pažymėtą magistrantūros kursą. Mokytiis pageidauja daug talentingų žmonių: pavyzdžiui, ŽIB „KIC InnoEnergy“ gavo 950 paraiškų dėl magistrantūros kurso, į kurį gali priimti tik 155 studentus. 2010 ir 2011 m. ŽIB „ClimateKIC“ studijas baigę studentai įsteigė absolventų asociaciją, kad galėtų išsaugoti ilgalaikius ryšius su ŽIB.

Jau įsteigtos šešios įmonės, pradinėms investicijoms panaudotos prizų ir apdovanojimų lėšos arba ŽIB parama. Pasibaigus inkubacinės veiklos laikotarpiui pradės veikti dar daugiau kaip 50 naujų įmonių. „EIT ICT Labs“ 18 mažų įmonių teikia verslo konsultantų paslaugas.

Žinių trikampyje ryšiai nustatyti regionų lygmeniu, pasitelkiant tarpdalykines profesinio tobulinimo programas, pavyzdžiui „Climate KIC“ programą „Pirmieji veikėjai“ (angl. *Pioneers in practice*) (šioje judumo programoje lig šiol dalyvavo 59 asmenys).

Nustatytos naujos intelektinės nuosavybės taisyklės, kuriomis nustatoma, kad pelną iš intelektinės nuosavybės teisių dalijasi dalyvaujančios bendrovės ir ŽIB juridinis asmuo.

2 diagrama. ŽIB partneriai 2011 m. (verslas, aukštojo mokslo institucijos, mokslinių tyrimų organizacijos)

1.2. Papildoma EIT nauda. Skiriamieji bruožai

EIT taikomam metodui būdinga keletas elementų, suteikiančių konkrečios papildomos naudos Sąjungos lygmeniu:

- Ilgalaikė integruota partnerystė padeda įveikti fragmentiškumą, o dėl EIT europinio masto sukuriamą kritinę masę. Pasitelkdamas įgyvendinamas bendradarbiavimo iniciatyvas EIT pasirinktą ŽIB partnerystę perkelia į strateginį lygmenį, kuriuo galima ilgalaikė veikla. ŽIB sudaro galimybę pasaulinio lygio partneriams sudaryti naujas grupes ir kurti naujų ir, prireikus, atvirų inovacijų modelius, atverti naujų verslo galimybių kitais būdais sprendžiant didelės rizikos sudėtingus uždavinius. Be to, nors ES valstybėse narėse yra daug kompetencijos centrų, dažnai po vieną jiems nepavyksta pasiekti kritinės masės, leidžiančios konkuruoti pasauliniu mastu. ŽIB koordinavimo centrai stipriems veikėjams suteikia galimybių glaudžiai bendradarbiauti su kitais puikiais partneriais nepaisant sienų, o tai jiems leidžia veikti ir būti pripažintiems pasauliniu mastu.
- Didesnis investicijų poveikis švietimui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms ir naujų inovacijų valdymo būdų išbandymas. EIT veikia kaip inovacijų katalizatorius, didina turimos mokslinių tyrimų bazės vertę, nes spartina technologijų ir mokslinių tyrimų rezultatų diegimą ir naudojimą ir perduoda mokslinių tyrimų rezultatus švietimo įstaigoms. Inovacijų veikla padeda subalansuoti investicijas į mokslinius tyrimus ir pasiekti, kad švietimo ir mokymo veikla labiau atitiktų verslo poreikius. Tuo tikslu EIT gali gana lanksčiai bandyti naujus inovacijų modelius, ir tai leidžia iš tikrųjų diferencijuoti ŽIB valdymą ir ŽIB finansavimo modelius bei greitai prisitaikyti ir geriau pasinaudoti atsirandančiomis galimybėmis.
- Ugdomi talentai nepaisant sienų ir skatinamas verslumas integruojant žinių trikampį. EIT skatina į žmones orientuotas inovacijas ir didžiausią dėmesį skiria studentams, tyrėjams ir verslininkams. EIT, jungdamas akademinę bendruomenę ir verslo sektorių, teikia naujų karjeros ir judumo galimybių ir siūlo inovatyvias profesinio tobulėjimo sistemas. EIT ženklas ant inovatyvių ŽIB magistrantūros ir doktorantūros programų turėtų padėti išplėtoti tarptautiniu mastu pripažįstamą kompetencijos ženklą, padedantį pritraukti talentų iš Europos ir kitur. Verslumas skatinamas atsirandant naujai pasaulinio lygio studentų, įskaitant doktorantūros studentų, turinčių žinių ir nuostatų, leidžiančių idėjas paversti naujomis verslo galimybėmis, kartai. Šiems studentams tenka vienas iš pagrindinių vaidmenų integruojant žinių trikampį.
- Pažangus subalansuotas finansavimas, derinamas su į rezultatus ir verslą orientuotu požiūriu. EIT skiria iki 25 proc. biudžeto ir pasirūpina, kad 75 proc. finansinių išteklių skirtų įvairūs viešieji, privatieji ir trečiojo sektoriaus partneriai, pats taikydamas verslumo įgūdžius ir taip užtikrindamas reikšmingą svėrto poveikį, nes sutelkiama didelio masto investicijų ir racionalizuojami įvairūs viešieji ir privatieji šaltiniai, iš kurių finansuojamos suderintos strategijos. ŽIB nustatys vidaus nuostatas tam, kad būtų išvengta dvigubo veiklos finansavimo nacionaliniu ir EIT lygmeniu.

Be to, dėmesį sutelkdamas į poveikį ir rinkai, ir visuomenei, EIT laikosi į rezultatus orientuoto požiūrio. ŽIB veikia vadovaudamasi verslo logika, pagal metinius verslo planus, įskaitant didelio užmojo veiklos planus, apimančius įvairias sritis nuo švietimo iki verslo kūrimo, aiškius tikslus, rezultatus ir pagrindinius veiklos rezultatus, pagal kuriuos jos būna vertinamos.

1.3. Sąveika su kitomis politinėmis ir finansavimo iniciatyvomis ir jų papildymas

Sąjungos iniciatyvose ir programose vis labiau pripažįstamas mokslinių tyrimų, inovacijų ir aukštojo mokslo sričių tarpusavio ryšys. Tai teikia didelių galimybių abipusiškai sustiprinti veiksmus Europos, nacionaliniu ir regionų lygmeniu. Sąjungos lygmeniu bus toliau užtikrinama, kad būtų kuo geriau pasinaudojama šia sąveika, tam bus pasitelkiama mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ nustatytu strateginiu planu.

EIT labai padės siekti programoje „Horizontas 2020“ nustatytų tikslų, visų pirma, papildydamas kitas šios srities iniciatyvas, padės spręsti visuomenei iškilusius uždavinius. Programoje „Horizontas 2020“ nustatyta, kad EIT padės siekti tikslo spręsti visuomenei iškilusius uždavinius, tačiau, laikantis požiūrio, kad tarp tikslų turi būti natūrali sąveika, EIT taip pat padės siekti tikslo įtvirtinti pirmaujančias pramonės pozicijas, nes skatins rezultatais pagrįstus mokslinius tyrimus ir sudarys sąlygas steigti sparčiai augančias ir inovatyvias MVĮ. Galiausiai, EIT, skatindamas tarptautinį judumą (disciplinos, sektoriaus ir šalies lygmeniu) ir į naujoviškas podiplomines studijas integruodamas verslumo dvasią bei rizikavimo kultūrą, padės siekti tikslo kurti mokslinį inovacijų pagrindą.

Taigi EIT indėlis sudarant pagrindines sąlygas, kurių reikia, kad būtų galima panaudoti inovacinę Sąjungos mokslinių tyrimų potencialą ir skatinti pabaigti kurti Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE), bus svarus.

Be to, dėl EIT Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų politikoje atsiranda visa apimantis ir būtinas švietimo aspektas. Pasitelkdamas naujovišką ir verslumą skiepijantį švietimą EIT atlieka svarbų vaidmenį jungiant mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemą ir švietimo politiką bei programas ir prisiima ilgalaikį įsipareigojimą, kurio reikia siekiant ilgalaikių aukštojo mokslo pokyčių. Teikdamas naujus tarpdalykinius EIT ženklus pažymėtus laipsnius, kuriuos suteikia dalyvaujančios aukštosios mokslo institucijos pagal nacionalines taisykles ir akreditavimo procedūras, EIT bendromis jėgomis siekia kurti į inovacijas orientuotą švietimą, turintį aiškią sąsają su platesne Europos darbotvarkė, susijusia su aukštojo mokslo institucijų modernizavimu, taigi, taip propaguojama Europos aukštojo mokslo erdvė.

Be to, nagrinėjant inovacijų vietas ir globalių aspektų ryšį, yra galimybių abipusiškai sustiprinti sąveiką su Sąjungos sanglaudos politika. Koordinavimo centruose sudaromos tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybės, o dėl jų patogios padėties galima pasinaudoti įvairiomis atitinkamų regionų finansavimo sistemomis. Koordinavimo centrai atlieka svarbiausią vaidmenį stiprinant vietas ir pasaulinius ŽIB ryšius, įskaitant glaudų bendradarbiavimą su regionų valdžios institucijomis, visų pirma su visais dalyvaujančiais rengiant ir įgyvendinant regioninę inovacijų strategiją pažangios specializacijos tikslais (angl. RIS3). Be to, siekiant plėsti MVĮ dalyvavimą ŽIB veikloje, galima būtų stiprinti ŽIB ir vietos organizacijų grupių ryšius. Nors sąveikos galimybės priklauso nuo ŽIB teminių sričių, atrodo, kad Sąjungos lygmeniu yra tam tikrų iniciatyvų ir programų, kurias įgyvendinant būtų labai naudingas bendradarbiavimas ir koordinavimas. Kadangi pagrindinis EIT ir ŽIB uždavinys yra papildomos Europos kompetencijos naudos kūrimas, tiek jau veikiančios, tiek būsimos ŽIB turėtų kuo labiau pasinaudoti šia sąveika. ŽIB turėtų suteikti papildomos naudos iniciatyvoms, kurios gali būti įgyvendinamos įvairiose srityse, įskaitant bendro programavimo iniciatyvas, Europos inovacinę partnerystę ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę.

Bendro programavimo iniciatyvos – pagrindinė priemonė fragmentiškumui mokslinių tyrimų srityje mažinti, ir atitinkamais atvejais turėtų būti visos Europos ŽIB mokslinių tyrimų bazės branduolys. ŽIB, savo ruožtu, gali paspartinti ir sustiprinti aukštos kokybės mokslinių tyrimų, sujungtų bendro programavimo iniciatyvomis, rezultatų panaudojimą, bei taip mažinti inovacijų srities fragmentiškumą. Bendra technologijų iniciatyva ir naujai užmegzta viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystė suteikia galimybių skatinti didelio masto pramonės vykdomus mokslinius tyrimus ir intensyvią pagrindinių technologijų kūrimą. ŽIB gali padėti skatinti investicijas į šiuos pagrindinius mokslinius tyrimus, kad būtų padidintas technologijų perdavimo ir komercinimo mastas ir, padedant talentingiems verslininkams, senose verslo srityse steigiamos naujos įmonės. Žinių trikampiu EIT papildys Europos mokslinių tyrimų tarybos investicijas į pasaulinio lygio netirtų sričių mokslinius tyrimus, imdamasis visos inovacijų grandinės – nuo idėjų iki taikymo ir panaudojimo, ir sudarys papildomų galimybių inovacijų srityje „Marie Skłodowska-Curie“ tyrėjams ir „Erasmus +“ studentams bei ugdytų jų verslumą siekdamas padėti aktyviau plėtoti Europos mokslinių tyrimų erdvę ir Europos aukštojo mokslo erdvę.

Nauja Europos inovacijų partnerystė (toliau - EIP) bus bendras pagrindas, kuriuo vadovaujantis tampa paprasčiau suderinti pasiūla ir paklausa grindžiamus mokslinius tyrimus bei inovacijų priemones ir politikos sritis ir užtikrinti jų išmaniąją sąveiką. ŽIB gali padėti įgyvendinti EIP, nes veikia daugelyje vietų ir sričių ir turi praktinės patirties. ŽIB visų pirma gali padėti plėtoti būtiną žmogiškąjį kapitalą, ugdyti pagrindinius veikėjus, pavyzdžiui, verslininkus ir tyrėjus, nustatyti pagrindines sąlygas ir geriausią patirtį tam tikro sektoriaus politikos, reguliavimo ar standartizavimo klausimais.

Praktiškai sąveikos galimybės bus realizuojamos įvairiais būdais, ir tai priklausys nuo konkrečios ŽIB ir konkrečiau uždavinio. Šiandien ŽIB lygmeniu plėtojami ryšiai su kitomis iniciatyvomis, o tos iniciatyvos skiriasi atsižvelgiant į kiekvienos ŽIB specifiskumą ir teminę sritį. Be to, EIT turėtų skatinti programos „Horizontas 2020“ ramsčių tarpusavio sinergiją bei sąveiką ir sinergiją bei sąveiką su kitomis atitinkamomis iniciatyvomis, deramai atsižvelgiant į dubliavimo riziką.

ŽIB ir kitų iniciatyvų sąveikos praktiniai pavyzdžiai (2011 m. rugsėjo mėn.)

- ŽIB „EIT ICT Labs“ palaiko glaudžius ryšius su Ateities interneto viešojo ir privačiojo sektorių partneryste, bendra technologijų iniciatyva ARTEMIS ir EUREKA iniciatyvomis, pavyzdžiui, ITEA (Informacinės technologijos Europos pažangai) ir partneryste „Pasitikėjimas skaitmeniniu gyvenimu“. Naudodamasi ŽIB „katalizatoriais“, pavyzdžiui „Innovation Radar“, „Patent Booster“ ir „Technology Transfer“ visą Sąjungos finansuojamų mokslinių tyrimų projektų gyvavimo ciklą, ŽIB „EIT ICT Labs“ didina jų poveikį rinkai. Suteikdama prieigą prie savo koordinavimo centrų ji gali padidinti žmonių ir idėjų judumą Europoje.
- ŽIB „KIC InnoEnergy“ padeda įgyvendinti Sąjungos strateginę energijos technologijų planą (SET planas), inter alia, dalyvaudamas SETIS technologijų stebėjimo ir kartografavimo platformoje ir prisidedamas prie Europos pramonės iniciatyvų. Ši ŽIB taip pat palaiko ryšius su Komisijos Jungtinių tyrimų centru (JTC) ir rengdama scenarijus naudoja imitavimo galimybes.
- ŽIB „Climate KIC“ savo veiklos srityje aktyviai bendradarbiauja su bendro programavimo iniciatyvomis, nes ŽIB „Climate KIC“ inovacijų darbotvarkė ir įgyvendinimo planas bus iš dalies pagrįsti bendra strategine darbotvarka, nustatyta su klimatu susijusioje bendro programavimo iniciatyvoje (klimato paslaugos ir pritaikymas). „Climate KIC“ regioninės inovacijų ir įgyvendinimo bendrijos yra originalus visos Europos regioninių inovacijų pavyzdys. Šios bendrijos regionus naudoja kaip testavimo bazes, siedamos vadovavimo gebėjimus ir regionų pranašumus su iškilusiais pasauliniais uždaviniais.

2. Svarbesnis EIT vaidmuo po 2013 m.: prioritetai

2.1. Augimo, poveikio ir tvarumo skatinimas per EIT

Pradiniame etape įgyta patirtis

Steigiant pirmąsias ŽIB iš esmės buvo kartu ir mokomasi. Tai rodo, kad ŽIB yra nauja koncepcija ir nėra viena šio proceso šalis pakankamai neįvertino, kokia nelengva užduotis įtvirtinti ŽIB įstatymiškai ir užmegzti sutartinius santykius su ŽIB ir jų partneriais. Steigimo procesas nebuvo lengvas dar ir dėl to, kad nežinota, kuri juridinio asmens forma būtų tinkamiausia. Nors „nuo apačios į viršų“ metodas, kurį taikant kiekviena ŽIB turi veiksmų laisvę rinktis savo partnerystės struktūrą, turėtų būti toliau taikomas, reikėtų pateikti rekomendacijų ir teikti paramą, kad būtų nustatyta tinkama teisinė struktūra. Be to, nereikėtų pamiršti, kad nelengva viename juridiniame asmenyje sutelkti skirtingą akademinę ir verslo kultūrą, todėl labai svarbu ir ŽIB, ir EIT lygmeniu rasti bendrų vertybių. Dar daugiau, ŽIB yra didelio masto institucinės naujovės, ir visos ŽIB yra skirtingos, turint mintyje jų ypatybes, įskaitant jų dydį ir organizavimą. Tai leidžia rinktis iš nemenkos inovacijų modelių įvairovės, tačiau dėl to koordinuoti ir stebėti ŽIB tampa tik dar sunkiau.

Ateityje EIT turėtų pateikti aiškesnes rekomendacijas jau nuo pat atrankos proceso pradžios, kad visų ŽIB esminės strateginės savybės būtų vienodos, o kartu, kad būtų galima lanksčiai rinktis ŽIB struktūros, veikimo ir finansavimo metodus.

EIT turėtų sumažinti administracinę našą ir skleisti naujoms ŽIB esamų ŽIB geriausią praktiką ir patirtį. Galiausiai, dabar veikiančios trys ŽIB dar nesudaro kritinės masės, leidžiančios EIT plėtoti visą svarbiausio inovacijų instituto potencialą.

Be to, EIT turi būti daugiau nei tiesiog sudėtinis subjektas ir reikia skatinti ŽIB tarpusavio veiklą.

Ilguoju laikotarpiu EIT turi išplėtoti aiškią tapatybę ir EIT prekės ženklą pasauliniu mastu. Plėtojant tvirtą EIT prekės ženklą gali prireikti imtis veiksmų tvirtam žmonių ir verslo tinklui apie EIT bendruomenę sukurti (studentai, absolventai, pedagogai, verslininkai, specialistai ir pan.) ir organizuoti konferencijas ir renginius siekiant stiprinti tapatybės jausmą ir didinti žinomumą.

EIT – investuotojas į žinių trikampį

Remdamasis igyta patirtimi EIT siekia įtvirtinti ir toliau plėtoti investuotojo, puoselėjančio kompetencijos centrus Europos mokslinių tyrimų, verslo ir aukštojo mokslo srityse ir sudarančio sąlygas tuos centrus sutelkti ir užmegzti ilgalaikį sistemingą bendradarbiavimą per ŽIB, vaidmenį.

Sąvoka „EIT investuotojas“ reiškia, kad didžiausias dėmesys skiriamas geriausių strateginių galimybių paieškomis ir pasaulinio lygio partnerystės grupių, t. y. ŽIB, galinčių pasinaudoti tomis galimybėmis, portfelio atrankai. Be to, EIT, atsižvelgdamas į ankstesnius ŽIB veiklos rezultatus ir jų verslo plane siūlomą veiklą ir laikydamasis aiškos ir skaidrios procedūros, joms skiria metines dotacijas. Vertinant verslo planus pasitelkiami nepriklausomi išorės ekspertai. Šiuo požiūriu EIT turėtų ne tik nustatyti plačias kryptis ir vizijas, bet ir teikti ŽIB tam tikrą paramą bei stebėti jų veiklą. Kartu ŽIB suteikiama didelė veikimo laisvė ir jos gali pačios nustatyti savo darbotvarkę, vidaus strategiją ir struktūrą, vykdyti veiklą ir telkti reikiamus talentus ir išteklius.

EIT investicijų grąža žinių ir inovacijų bendrijose bus matuojama apčiuopiama nauda Europos ekonomikai ir plačiai visuomenei, pavyzdžiui, naujų įmonių įsteigimas, naujų produktų ir paslaugų atsiradimas dabarties ir ateities rinkose, geresnių įgūdžių turintys verslininkai, naujos ir didesnės galimybės gauti patrauklų darbą, talentų iš Sąjungos ir kitų šalių pritraukimas ir išlaikymas.

Tam EIT reikia patikimos stebėsenos ir vertinimo sistemos, didžiausią dėmesį skiriant pasiekimams, rezultatams ir poveikiui ekonomikai ir visuomenei, vertinamam remiantis geriausia tarptautine patirtimi. Rengiant subalansuotą veiklos stebėsenos sistemą, kuria turėtų būti vertinamas EIT poveikis per ŽIB, svarbiausia yra paties EIT, kaip organizacijos, veikla ir indėlis įgyvendinant programą „Horizontas 2020“.

Svarbus elementas šiuo atžvilgiu taip pat yra ir tikros EIT korporatyvios tapatybės, pagrįstos bendromis vertybėmis, plėtojimas. Nors visos ŽIB ir jų partneriai turi savo korporatyvią tapatybę ir vertybes, esama ir visai EIT bei ŽIB bendruomenei bendrų vertybių. Šios vertybės yra kompetencija visame žinių trikampyje, aukštos kvalifikacijos ir verslūs žmonės, ilgalaikis bendradarbiavimas nepaisant sienų tarp šalių, dalykų ir sektorių poveikio visuomenei ir ekonomikai siekis. Tokia tapatybė taip pat padidins EIT ir ŽIB matomumą ir reputaciją.

2.1.1. Jau veikiančių ŽIB augimo ir poveikio įtvirtinimas ir skatinimas

EIT aktyviai remia pirmąsias tris ŽIB, kad padidintų jų potencialą ir poveikį bei padėtų siekti programos „Horizontas 2020“ tikslų. Ilgainiui ŽIB imsis daugiau veiklos rūšių, kad galėtų patekti į naują rinką ar pasinaudoti naujomis visuomenei teikiamomis galimybėmis ir prisitaikyti prie besikeičiančios pasaulinės aplinkos. Siekdamas paremti šią veiklą EIT, glaudžiai bendradarbiaudamas su kiekviena ŽIB, atvirai ir skaidriai konsultuos ir apibrėš specialiai parengtą bendro finansavimo strategiją, kuri kartu yra EIT strateginės veiklos pagrindas.

Žinių ir inovacijų bendrijos turi ir toliau būti dinamiška partnerystė, taigi jos turi būti atviros naujiems partneriams visoje Europoje remiantis kompetencija, o seni partneriai prireikus turi pasitraukti. ŽIB turėtų išnaudoti naujus egzistavimo ir potencialios kompetencijos šaltinius, jei tik tai teikia papildomos naudos. Tai galėtų būti daroma veikiančiuose koordinavimo centruose dalyvaujant naujiems partneriams, didinant kiekvieno ŽIB koordinavimo centrų bendradarbiavimą ar net steigiant naujus koordinavimo centrus, kartu išsaugant sutelktą, patikimą ir lengvai valdomą partnerystę.

Kad ŽIB kuo geriau veiktų, ne mažiau svarbu ir tinkama bendradarbiavimo ir konkuravimo pusiausvyra. EIT skatins ŽIB imtis platesnės veiklos, apimančios ir kitų ŽIB sritis, turinčias didelį sinergijos potencialą. Tai galėtų būti daroma, pavyzdžiui, rengiant bendrus profesinio tobulinimo kursus, imantis bendros mokslinių tyrimų veiklos, siūlant magistrantūros arba doktorantūros studijų programas ar užtikrinant akademinės ir verslo bendruomenės judumą tarp ŽIB. Kartu EIT teiks paskatas už tam tikro laipsnio konkurenciją, kad paskatintų ŽIB didžiausią dėmesį skirti rezultatams ir poveikiui bei imtis tinkamų priemonių tuo atveju, jei veiklos rezultatai būtų per prasti.

ŽIB ne tik plečia aukštos kokybės savo partnerių mokslinių tyrimų bazę, bet ir pirmos skatina ir įgyvendina EIT švietėjišką misiją. Tikslas – ugdyti ir mokyti talentingus žmones, kurių įgūdžių, žinių ir mąstysenos, įskaitant verslumą, reikia pasaulinei žinių ekonomikai ir visuomenei. Tuo tikslu EIT aktyviai skatina, *inter alia*, EIT ženklų pažymėtus laipsnius, stebi jų kokybę ir nuoseklų diegimą visose ŽIB. Šiame darbe bus plačiai naudojamos tarpusavio ir ekspertų vertinimo ir bendradarbiaujama su nacionalinėmis ir tarptautinėmis kokybės užtikrinimo institucijomis. Tai padidins nacionalinį ir tarptautinį EIT ženklų pažymėtos kvalifikacijos pripažinimą ir reputaciją ir padidins pasaulinį jos patrauklumą, tokiu būdu bus užtikrintos geresnės galimybės absolventams gauti darbą, kartu tai bus bendradarbiavimo tarptautiniu lygmeniu pagrindas. Ateityje ŽIB bus skatinamos plėsti savo švietimo veiklą ir apimti ne tik podiplominį švietimą, bet ir rasti įvairesnių studijų būdų, kad galėtų apimti daugiau inovacinės profesinės veiklos sričių, taip pat vadovų švietimą, specialiai parengtus kursus, įskaitant profesinio mokymo kursus, ir vasaros mokyklas bei praktiką ŽIB ir jų partnerėse.

Kad sustiprintų savo švietimo veiklos poveikį ir pasiektų platesnę auditoriją, ŽIB eksperimentuodamos gali sukurti bandomųjų pirmosios pakopos nuotolinių studijų ir e. mokymosi kurso modulių arba bendrojo lavinimo mokykloms skirtų dalykų.

EIT:

- skatins ŽIB plėtoti įvairesnę švietimo ir mokymo veiklą, konsultuoti jos klausimais ir didinti informuotumą apie šios veiklos buvimą;
- laipsniškai nustatys konkurencingus ŽIB dotacijos procentinių dydžių paskirstymo peržiūros mechanizmus, kurie bus grindžiami ŽIB verslo planais ir veiklos rezultatais ir kuriuos taikant bus atsižvelgiama į tai, kad skiriasi ŽIB augimo tempas;
- skatins ŽIB rengti bendras darbo programas visiems svarbiomis temomis;
- sukurs EIT ženklų pažymėtų kvalifikacijų tarpusavio vertinimo sistemą ir užmegs dialogą su nacionalinėmis ir tarptautinėmis kokybės užtikrinimo įstaigomis siekdamas skatinti nuoseklų požiūrį.

2.1.2. Naujų ŽIB steigimas

Siekdamas dar labiau didinti poveikį ir skatinti inovacijas naujose visuomenei iškilusių uždavinių srityse, EIT laipsniškai didins ŽIB skaičių. EIT, vis sparčiau steigdamas naujas ŽIB, užtikrins, kad būtų deramai atsižvelgta į ankstesniuose etapuose įgytą patirtį, ir kad ŽIB būtų steigiamos tik tose srityse, kurios turi aiškų inovacinį potencialą ir aukščiausio lygio kompetenciją. Todėl 2014–2020 m. naujos ŽIB bus steigiamos trim etapais. 2014 m. bus paskelbtas kvietimas teikti pasiūlymus dėl dviejų ŽIB, 2016 m. – dar dėl dviejų ŽIB ir, galiausiai, 2018 m. – dėl vieno ŽIB, jei atlikus Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1291/2013 ⁽¹⁾ 32 straipsnio 2 dalyje nustatytą EIT peržiūrą bus gauti teigiami rezultatai, taigi 2014–2020 m. iš viso bus aštuoni ŽIB, o koordinavimo centrų visoje ES bus 35–45. Rengiant ŽIB atrankos procesą turi būti labai remiamasi teigiamais pirmojo etapo ŽIB steigimo proceso metu įgytos patirties rezultatais ir nuodugniau EIT ir veikiančių ŽIB išorės vertinimo rezultatais, įskaitant ŽIB poveikio ekonomikai ir visuomenei ir EIT indėlio stiprinant Sąjungos ir valstybių narių inovacinius pajėgumus vertinimą, taip pat tam tikrais atvejais programos „Horizontas 2017“ vertinimų rezultatais.

Srityse, turinčiose tikrą inovacinį potencialą, bus steigiamos naujos ŽIB. Taigi, EIT visomis išgalėmis padeda siekti platesnės Sąjungos politinės darbotvarkės, visų pirma programos „Horizontas 2020“, kurioje įvardyta nemažai didelių visuomenei iškilusių uždavinių, tikslų. Siekiama ŽIB steigti teminėse srityse, kuriose dėl tų sričių dydžio ir sudėtingumo uždaviniai gali būti sprendžiami taikant tarpdalykinius, tarpvalstybinius ir tarpsektorinius metodus. Todėl parenkant temines sritis reikia atidžiai išanalizuoti, ar ŽIB gali padidinti vertę ir turėti teigiamą poveikį ekonomikai ir visuomenei.

Europos Komisija šią analizę atliko vykdydama procesą, kuriuo siekta objektyviai įvertinti būsimų ŽIB temų potencialą. Pradinis taškas buvo SID projektas, kurį EIT valdyba Komisijai pateikė 2011 m. birželio mėn. Kartu sudarytas patikimų kriterijų, pagal kuriuos būtų galima vertinti kiekvienos būsimos temos inovacinį potencialą, rinkinys. Per viešas konsultacijas šių kriterijų pagrįstumas patikrintas platesnėje žinių trikampio inovacijų bendruomenėje. Šio proceso rezultatas – toliau pateiktas kriterijų sąrašas:

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1291/2013, kuriuo sukuriamas Bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.), (Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 104).

- Sprendžiami didžiausi Europos ekonomikos ir visuomenei iškilę uždaviniai ir padedama įgyvendinti „Europa 2020“ darbotvarkę.
- Atitinkamos Sąjungos politikos sritys derinamos tarpusavyje ir su kitomis įgyvendinamomis iniciatyvomis pagal programas „Horizontas 2020“ ir „Erasmus+“.
- Gebama sutelkti investicijų iš verslo sektoriaus ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius įsipareigojimus. Yra jų produktų rinka arba gali būti sukurta naujų rinkų.
- Daromas ilgalaikis ir sisteminis poveikis, matuojamas pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų, naujų verslo rūšių ir naujų aukštos kvalifikacijos darbo vietų.
- Sutelkiama kritinė pasaulinio lygio suinteresuotųjų subjektų iš visos Europos mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų bendruomenės masė, taip pat plėtojamas bendradarbiavimas su partneriais iš ne Europos šalių; priešingu atveju šie subjektai susitelkti negalėtų.
- Reikia taikyti tarpdalykinius metodus ir skatinti aukštojo mokslo institucijos plėtoti naujas švietimo rūšis, peržengiant dalykų ribas.
- Naikinamos didžiausios inovacijų spragos, pavyzdžiui, Europos paradoksas, t. y. sritys, kuriose Europa turi stiprią mokslinių tyrimų bazę, bet inovacijos diegiamos silpnai.

Vertinant EIT projekte siūlomas temas – vertino ir platesnė suinteresuotųjų subjektų bendruomenė – aiškiai matyti, kad yra tam tikrų skirtumų, susijusių su galimu ŽIB įsteigimo poveikiu. Taigi, kelių temų visiškai atsisakyta, kitos apibrėžtos iš naujo, kad labiau atitiktų specifinį Europos ir pasaulio kontekstą šioje srityje.

Nustatyta, kad šios teminės sritys yra sritys, kuriose įsteigus naujas ŽIB būtų daugiausia galimybių jau vykdomai veiklai suteikti papildomos naudos ir iš tikrųjų paskatinti diegti inovacijas:

- sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos
- žaliavos – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas
- Ateities maistas (angl. Food4future) – tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų
- papildoma gamybos nauda
- judumas mieste

Daugiau informacijos apie kiekvieną temą pateikiama dokumento faktų suvestinėse ⁽¹⁾.

Remdamasis šiomis temomis EIT galės savarankiškai rengti būsimą ŽIB atrankos procesą. Būsimų kvietimų teikti pasiūlymus dėl ŽIB sėkmė labai priklausys nuo aiškių nurodymų, susijusių su lūkesčiais ir reikalavimais, taip pat nuo to, kiek laiko ŽIB paraiškų teikėjams bus skirta, kad prieš pateikdami pasiūlymą jie galėtų susitvarkyti teisinius ir finansinius reikalus. ŽIB bus atrenkamos pagal išsamius EIT reglamente nustatytus kriterijus, remiantis bendraisiais kompetencijos ir inovacijų aktualumo principais. Visos atrinktos ŽIB turės parodyti, kaip pasieks didžiausią poveikį tam tikroje srityje, ir įrodyti, kad jų strategija yra veiksminga.

⁽¹⁾ Prieduose apibendrinama atlikta ŽIB kūrimo siūlomose teminėse srityse aktualumo ir papildomos naudos analizė. Juose pateikta orientacinė informacija apie tai, kokia galėtų būti ŽIB veikla konkrečiose srityse, tačiau nenurodoma, kokia ateityje turėtų būti ŽIB veikla ir veiklos būdai.

Atsižvelgiant į tai, kad naujos ŽIB turėtų būti steigiamos laipsniškai, pirmųjų trijų etapų temos atrinktos pagal srities brandumą, potencialų poveikį visuomenei ir ekonomikai, taip pat sąveikos su kitomis iniciatyvomis galimybės. 2014 m. etapo temos yra:

- sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos
- žaliavos – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas

2016 m. etapo temos yra:

- ateities maistas – tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų
- papildoma gamybos nauda

2018 m. etapo tema yra:

- judumas mieste

EIT:

- parengs kiekvieno etapo ŽIB atrankos procedūras, kuriomis užtikrinama, kad ŽIB paraiškų teikėjai turėtų pakankamai laiko paruošti pasiūlymus;
- paskelbs kvietimus teikti pasiūlymus dėl penkių naujų ŽIB tokiu būdu: 2014 m. paskelbs kvietimą teikti pasiūlymus dėl dviejų naujų ŽIB sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo bei žaliavų temomis; 2016 m. paskelbs kvietimą teikti pasiūlymus dėl dviejų naujų ŽIB ateities maisto ir papildomos gamybos naudos temomis ir 2018 m. paskelbs kvietimą teikti pasiūlymus dėl vienos naujos ŽIB judumo mieste tema;
- dės didžiausias pastangas siekdamas užtikrinti, kad apie būsimas ŽIB atrankos procedūras būtų informuota kuo daugiau potencialių suinteresuotųjų šalių;
- užtikrins, kad pagrindinės ŽIB atrankos proceso sąlygos garantuotų optimalų rezultatą. Tuo tikslu EIT pateiks aiškius nurodymus, susijusius su reikalavimais ir procesais, ir skirs pakankamai laiko, kad pasiūlymų teikėjai galėtų įtvirtinti partnerystę.

2.2. EIT poveikio didinimas

Inovacijų skatinimas visoje Sąjungoje

Pradiniam etape EIT daugiausia pastangų skyrė ŽIB steigimui. Nors aišku, kad EIT tikslas yra stiprinti jau įsteigtus kompetencijos centrus, EIT veikla turės būti naudinga ir Sąjungos srityse, tiesiogiai nesusijusiose su ŽIB. Todėl labai svarbi EIT misija yra skatinti geriausios praktikos sklaidą žinių trikampio integravimo tikslais, kad būtų plėtojama bendra inovacijų ir žinių perdavimo kultūra.

Ateityje EIT turi stengtis užtikrinti, kad ŽIB patirtis būtų suprantama, pritaikoma ir naudojama, ir tai galėtų būti pavyzdinis modelis Europoje ir kitur. Nustatydamas ir analizuodamas geriausią praktiką ir dalydamasis ja, taip pat žinių ir inovacijų bendrąjį kurdamas naujus valdymo ir finansavimo modelius EIT siekia užtikrinti, kad EIT ir ŽIB sukauptos žinios būtų skleidžiamos ir kapitalizuojamos siekiant naudoti žmonėms ir institucijoms, įskaitant tiesiogiai nedalyvaujančias ŽIB.

EIT taip pat sieks didinti savo žinomumą Sąjungoje. Tinkamą prieigą prie informacijos apie EIT ir ŽIB veikimą ir veiklos sritis turėtų būti siekiama užtikrinti visomis komunikacijos priemonėmis ir būdais.

EIT gali atlikti lemiamą vaidmenį sujungiant įvairius ŽIB taikomus metodus, kad juos būtų galima perkelti į sritis, kuriose inovaciniai gebėjimai yra silpni, o neperkėlus tų metodų nebūtų galima pasinaudoti EIT įgyta patirtimi. Dėl tokios informacijos sklaidos EIT patirtis padės skatinti inovacinių gebėjimų plėtoją šiose srityse. Ši veikla, pagrįsta ŽIB darbu, gali būti labai naudinga.

Pradėjus įgyvendinti Regioninę inovacijų sistemą (RIS), skirtą aukštojo mokslo institucijų, mokslinių tyrimų organizacijų, įmonių ir kitų suinteresuotųjų subjektų organizacijų partnerystėms, bus užtikrinta konkreti geriausios praktikos sklaidos ir dalyvavimo ŽIB veikloje skatinimo priemonė.

Tokia sistema ne tik suteiks galimybių dalyviams, nedirbantiems ŽIB, gauti žinių iš ŽIB ir lengviau su jomis bendrauti, bet ir skatins juos visapusiškai naudotis srityse, kurių neapėmia ŽIB, įgytomis žiniomis ir praktine patirtimi ir didinti inovacinius pajėgumus Sąjungoje. Be to, RIS dalyviai turės įrodyti, jog teminės sritys aiškiai suderintos, nurodant į atitinkamus regioninius inovacijų planus, visų pirma, pažangiosios specializacijos strategijas, kad būtų užtikrintas strateginis poveikis.

Programą ŽIB įgyvendins savanoriškai, prireikus, gaudamos EIT pagalbą. Dalyviai bus atrenkami taikant ŽIB valdomą atvirą ir skaidrią procedūrą.

Dėl veiklos, kuri bus vykdoma įgyvendinant RIS, spės ŽIB. Šią veiklą galėtų sudaryti su struktūriniu judumu susiję veiksmas, kuriais būtų siekiama užtikrinti, kad ŽIB nedirbantys talentai - bet kokio amžiaus studentai, tyrėjai, dėstytojai ir verslininkai visais karjeros lygmenimis - galėtų dalyvauti ŽIB veikloje.

Nors RIS dalyviai, norėdami dalyvauti RIS, pirmiausia naudosis kitais finansavimo šaltiniais, įskaitant valstybių narių lėšas, struktūrinius fondus ir nuosavus išteklius, EIT gali skatinti ŽIB įgyvendinti RIS teikdama su struktūriniu judumu susijusiems veiksams finansavimą, kuris būtų jo sklaidos ir informavimo veiklos programos dalis.

EIT lygmeniu pagrindiniai mokymosi varikliai gali būti naujovėmis grindžiami aukštos kokybės moksliniai tyrimai, kuriais siekiama kurti naujas verslo įmones ir naujus verslo modelius, įskaitant galimybę MVĮ ir viešosioms įstaigoms aktyviau dalyvauti kuriant inovacijas, intelektinės nuosavybės portfelio valdymas ir naujas požiūris į intelektinės nuosavybės dalijimąsi, verslumą ir naujas integruotas daugiadalykio švietimo formas, naujoviški valdymo ir finansavimo modeliai, pagrįsti atvirų inovacijų koncepcija ar įtraukiantys valdžios institucijas. Tai suteiks EIT galimybių būti pavyzdžiu ir leis būti svarbiausia Europos inovacijų žemėlapyje bei tapti tarptautiniu mastu pripažįstama pasaulinio lygio inovacijų institucija.

Talentų ugdymas ir pritraukimas

Sėkmingų inovacijų branduolys – talentingi žmonės. Vienas svarbiausių EIT vaidmenų – suteikti talentingiems žmonėms galimybę išnaudoti visą jų potencialą ir kurti aplinką, kurioje jų talentas galėtų klestėti. Tokią aplinką EIT kuria pasitelkdamas ŽIB, tačiau taip pat reikia talentingiausių žmonių, dar nedirbančių ŽIB, pritraukimo ir įtraukimo strategijos.

Be to, EIT tenka aiškus vaidmuo – pritraukti talentų iš už Sąjungos ribų. Sukurdamas stiprų prekės ženklą ir užmegzdamas strateginius ryšius su pagrindiniais partneriais iš viso pasaulio EIT gali padidinti ŽIB partnerių patrauklumą. EIT, glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB, turėtų parengti labai gerą tarptautinę strategiją, nustatyti tiesiogiai susijusius kolegas ir galimus partnerius ir palaikyti su jais ryšius. EIT, glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB, turėtų parengti labai gerą tarptautinę strategiją, nustatyti tiesiogiai susijusius kolegas ir galimus partnerius ir palaikyti su jais ryšius. Šiomis aplinkybėmis EIT ir jo ŽIB turėtų pasinaudoti visais šioje srityje įgyvendinamų Sąjungos iniciatyvų, pavyzdžiui, Sąjungos mokslinių tyrimų, švietimo, mokymų ir jaunimo programų, įskaitant programas „Erasmus+“ ir „Marija Skłodowska-Curie“, ir kitų Sąjungos lygmens judumo iniciatyvų, pranašumais. Be to, EIT, ragindamas, be kita ko, sudaryti EIT absolventų tinklą, gali skatinti dalijimąsi žiniomis, mentorystę ir jungimąsi į tinklus.

Savo pastangas skatinti talentingus žmones ir puikias idėjas EIT papildys kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, organizuodamas idėjų konkursus ar skirdamas premijas už inovacijas, ir tai darys savo iniciatyva arba bendradarbiaudamas su pagrindiniais pasauliniais partneriais.

EIT:

- skatins dalyvauti informavimo veikloje ir, visų pirma, prireikus, teiks paramą ŽIB Regioninės inovacijų sistemos klausimais;
- sukurs ir (arba) pritaikys internetinę dalijimosi žiniomis ir jungimosi į tinklus EIT platformoje priemonę;
- sudarys ir remis funkcionalų ir stiprų EIT ir (arba) ŽIB mokymo programą baigusių asmenų (toliau – EIT absolventai) tinklą;

- užtikrins, kad ŽIB įgyta patirtis ir sėkmės pavyzdžiai būtų sistemingai prieinami platesnei Sąjungos inovacijų bendruomenei ir visai visuomenei. Tam gali prireikti sukurti EIT ir ŽIB atviro švietimo ir mokymo kurso medžiagos saugyklą;
- užtikrins aktyvų privačiojo sektoriaus, įskaitant MVĮ, dalyvavimą žinių trikampyje.

2.3. Nauji veiklos būdai ir rezultatai pagrįsta stebėseną

Kad EIT pasiektų gerų rezultatų, skatintų inovacijų proveržį ir verslo bendruomenės dalyvavimą, būtinas atsakingai ir atskaitingai vykdomas supaprastinimas. EIT lankstumą vis dar galima didinti, o supaprastinimo procesą tęsti.

Kaip ŽIB investuotojas, EIT mano, kad supaprastinimas yra EIT veiklai būdingas dinamiškas procesas ir sudedamoji EIT paramos ŽIB dalis. Taigi, EIT stengsis pritaikyti, pagerinti ir racionalizuoti savo stebėsenos, ataskaitų teikimo ir finansavimo procesus ir nuosekliai sieks paprastesnių metodų, kuriuos taikant būtų galima padėti ŽIB įgyvendinti kylančius naujus uždavinius ir stiprinti ŽIB poveikį.

ŽIB teiks idealių galimybių išbandyti naujus finansavimo ir inovacijų valdymo metodus. Remdamasis ŽIB eksperimentavimu ir patirtimi EIT parengs supaprastinimo darbotvarkę tokiose pagrindinėse srityse kaip sutartys, supaprastintas ataskaitų teikimas, vienkartinės sumos ir fiksuoto dydžio sumos, kad būtų sumažinta ŽIB tenkanti administracinė našta.

Komisija atidžiai stebės EIT gebėjimą, remiantis EIT supaprastinimo darbotvarke, sudaryti kuo paprastesnius susitarimus ir taikyti kuo paprastesnius ŽIB veiklos finansavimo ir valdymo principus. Įgyta patirtimi, taip pat ir susijusia su nesėkmėmis, bus dalijamasi su būsimois ŽIB, taip pat įgyvendinant būsimas Sąjungos programas ir planus pagal programą „Horizontas 2020“.

Komisija dar labiau remia EIT kuriant tvirtą ir patikimą rezultatais grindžiamą stebėsenos sistemą. Ši stebėsenos sistema užtikrins visišką EIT ir ŽIB atskaitomybę, rezultatų kokybę, indėlį siekiant programos „Horizontas 2020“ prioritetų, ir kartu ŽIB veiksmams suteiks pakankamo lankstumo ir užtikrins atvirumą naujoms idėjoms ir partneriams. Tai EIT suteiks galimybių įgyti tvirtus informacijos rinkimo iš ŽIB ir analizavimo pajėgumus, įskaitant finansavimo šaltinius EIT veiklos rezultatams išmatuoti lyginant su tikslais, taip pat palyginti savo ir ŽIB veiklą su geriausia Europos ir viso pasaulio praktika.

Sistema bus kuriama lanksčiai ir, jei būtina, koreguojama atsižvelgiant į pradedamą naują ar plečiamą seną EIT ir ŽIB veiklą. Remdamasi nepriklausomame išorės vertinime pateiktomis rekomendacijomis ir programos „Horizontas 2020“ bendrosiomis stebėsenos nuostatomis Komisija, bendradarbiaudama su EIT ir ŽIB, pasiūlė sukurti rezultatais pagrįstą EIT veiklos stebėsenos sistemą, apimančią keturis veiklos lygmenis:

- programos „Horizontas 2020“ lygmuo: reguliariai stebėti EIT ir ŽIB indėlį siekiant programos „Horizontas 2020“ tikslų;
- EIT lygmuo: vertinti EIT, kaip produktyvios ir veiksmingos Sąjungos įstaigos, veiklą; tai bus vertinama pagal ŽIB suteiktą paramą, informavimo intensyvumą ir aprėptį, sklaidos ir tarptautinę veiklą ir gebėjimą supaprastinti tvarką;
- visų ŽIB lygmuo: stebėti visų ŽIB indėlį siekiant EIT strateginių tikslų, nustatytų specialiaame dokumente, pavyzdžiui, EIT rezultatų suvestinėje;
- pavienių ŽIB lygmuo: stebėti pavienių ŽIB veiklą remiantis individualiais tikslais ir pagrindiniais veiklos rodikliais, nustatytais kiekvienos ŽIB verslo planuose. ŽIB verslo modeliai ir rinkos skiriasi, todėl skiriasi ir jų pagrindiniai veiklos rodikliai, taikytini konkrečioje pramonės srityje ir labai svarbūs siekiant sėkmingai valdyti kiekvieną ŽIB.

EIT:

- parengs supaprastinimo darbotvarkę, įskaitant pažangos vertinimo kriterijus, ir teikdama metinę veiklos ataskaitą informuos Komisiją apie įgyvendinimo pažangą; EIT užtikrins, kad nauji supaprastinimo modeliai būtų platinami visoje Sąjungoje ir kad apie juos būtų žinoma įgyvendinant kitas Sąjungos iniciatyvas;

- bendradarbiaudamas su Komisija ir ŽIB sukurs, išsamią sistemą, leidžiančią stebėti, kaip EIT padeda įgyvendinti programą „Horizontas 2020“, paties EIT ir ŽIB veiklos poveikį ir ŽIB rezultatus. Metinėje veiklos ataskaitoje, kuri turi būti siunčiama Europos Parlamentui ir Tarybai, EIT teiks visos savo stebėsenos veiklos ataskaitas.

3. Veiksmingas sprendimų priėmimas ir darbo tvarkos nuostatos

EIT valdymo struktūrai būdinga tai, kad sujungiamas ŽIB principas „iš apačios į viršų“ ir strateginės kryptys EIT lygmeniu. Todėl sprendimų priėmimas EIT lygmeniu turėtų būti apibūdinamas kaip tikrai strateginis požiūris, derinamas su veiksmingais įgyvendinimo mechanizmais ir sisteminiu žinių trikampio įtraukimu visoje Europoje.

Įrodyta, kad EIT valdymo modelis yra vertingas. Tačiau per pradinį laikotarpį įgyta patirtis rodo, kad reikia daugiau pastangų EIT sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo mechanizmų veiksmingumui padidinti. EIT valdybos, atsakingos už strateginius sprendimus, ir EIT centrinės būstinės, atsakingos už įgyvendinimą, ryšys turi būti aiškiau apibrėžtas ir supaprastintas. EIT centrinė būstinė turi nustatyti kritines sritis, kuriose EIT turi remti ŽIB, ir užtikrinti tinkamą rėmimo bei stebėsenos funkcijų pusiausvyrą. Valdyba turi geriau užtikrinti, kad strateginiuose sprendimuose būtų tinkamai atsižvelgta į ŽIB ir platesnės inovacijų bendruomenės patirtį. Galiausiai EIT turėtų toliau būti atskaitingas Tarybai ir valstybėms narėms.

3.1. Supaprastintas ir aiškesnis EIT sprendimų priėmimas

EIT valdyba nustato strateginę EIT kryptį ir pagrindines ŽIB sąlygas, ir per savo narius suveda EIT su įvairiomis konkrečios srities suinteresuotųjų subjektų bendruomenėmis. Laikantis EIT į verslą orientuoto požiūrio, sprendimų priėmimas turi būti veiksmingas, greitas ir sutelktas.

Lemiami veiksniai šiuo atžvilgiu yra valdybos dydis, sudėtis ir darbo tvarka. Pasirodė, kad nepriklausomų narių ir nedidelio skaičiaus ŽIB bendruomenei atstovaujančių renkamų narių principas yra vertingas ir leidžia remtis viso žinių trikampio patirtimi. Tačiau pradinis modelis – 18 renkamų narių ir, nuo visai neseniai, keturi papildomi ŽIB atstovai – turi trūkumų. Mažesnė valdyba galėtų veiksmingiau priimti sprendimus ir sumažinti papildomas valdymo išlaidas.

Galiausiai, EIT valdyba veikėtų dar veiksmingiau, jei ji iš naujo sutelktų dėmesį į savo pagrindinį vaidmenį – nurodyti strategines kryptis. Be to, bus didinamas derėjimas su kitomis Sąjungos iniciatyvomis – bus konsultuojamasi su Europos Komisija dėl EIT trejų metų darbo programos. EIT trejų metų darbo programoje pateikta informacija apie EIT ir ŽIB leis įvertinti, kaip papildoma programa „Horizontas 2020“, taip pat kitos Sąjungos politikos sritys ir priemonės, ir užtikrinti tokį papildymą. Visi šie pakeitimai įtraukti į pakeistą Reglamentą (EB) Nr. 294/2008.

EIT valdybos sprendimus įgyvendina EIT centrinė būstinė, vadovaujama direktoriaus, atskaitingo už EIT veiksmus. Taip centrinė būstinė atspindi EIT ir jo ŽIB į rezultatus orientuotą pobūdį ir yra varomoji supaprastinamo procedūrų jėga. Kartu EIT centrinė būstinė siekia sistemingai suprasti iš ŽIB gaunamas žinias ir jas pateikti platesnei inovacijų bendruomenei. Laikui bėgant EIT centrinė būstinė taps turtinga geriausios praktikos saugykla ir daug išmanančių partnerių politikams.

EIT centrinės būstinės uždavinys – pritraukti talentingų specialistų ir juos išlaikyti. Siekdama EIT parūpinti talentingiausių ir aukščiausios kvalifikacijos specialistų, EIT centrinė būstinė nustatys aiškią žmogiškųjų išteklių strategiją, įskaitant variantus, nesusijusius su tiesioginiu įdarbinimu, pavyzdžiui, komandiruotes ar laikiną darbą, skatins reguliarius geriausių Sąjungos ir viso pasaulio inovacijų, mokslinių tyrimų ir švietimo institucijų darbuotojų ir stažuotojų mainus.

EIT:

- pasitelkdamas pažangią žmogiškųjų išteklių strategiją, įskaitant sisteminių naudojamasi vidaus ir išorės patirtimi, ir vidaus valdymo procedūras, užtikrins, kad EIT taptų pavyzdine inovacijų valdymo institucija;

- imsis konkrečių priemonių ir toliau puoselės atvirumo ir skaidrumo kultūrą.

3.2. Investavimas į ŽIB. EIT ir ŽIB ryšiai

EIT ir ŽIB sąveika ne tik užtikrina sėkmingos ŽIB veiklos pagrindą, bet ir yra labai svarbi abipusio mokymosi proceso dalis ir sudaro sąlygas EIT išbandyti naujus inovacijų modelius. EIT, siekdama sudaryti ŽIB tinkamas pagrindines sąlygas, turi nustatyti aiškias ir tarpusavyje derančias kryptis visuose proceso etapuose, tačiau kartu EIT neturi būti pernelyg įsakmus. Šios gairės apimtų visų pirma ŽIB valdymą ir pagrindinių bei nepagrindinių partnerių įtraukimo būdus. EIT centrinės būstinės ir ŽIB sąveika turi būti sisteminga ir reguliari, taip pat aiški, skaidri ir pagrįsta pasitikėjimu, tik tada bus pasiektas didžiausias veiksmingumas. Čia turi prisidėti tiek sutartiniai EIT ir ŽIB ryšiai, tiek organizacinė EIT centrinės būstinės tvarka.

Kadangi EIT centrinė būstinė atlieka ne vien tik administracinį vaidmenį, ji optimizuos savo darbinės funkcijas ir padės ŽIB pasiekti geriausių veiklos rezultatų bei tuos rezultatus plačiau paskleisti. Kai kurias paslaugas teikiant ir pareigas vykdant centralizuotai, o ne pavienių ŽIB lygmeniu, galima padidinti veiksmingumą. Nors kiekviena ŽIB turi savą teminę sritį, kai kurie elementai yra bendri, ir būtent čia EIT gali apčiuopiamai padidinti naudą. Tokios žinių teikėjo funkcijos gali būti ypač susijusios su tuo, kad EIT centrinė būstinė tampa informacijos tarpininku ir daug idėjų turinčiu partneriu, pavyzdžiui, skatinant ŽIB tarpusavio mainus ir abipusį mokymąsi, palengvinant ryšius su Sąjungos institucijomis ir kitomis pagrindinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), arba konkrečių bendrų problemų sprendimą, pavyzdžiui konsultavimąsi intelektinės nuosavybės, technologijų ir žinių perdavimo, vertinimo remiantis tarptautine geriausia praktika klausimais, prognozių ir išvalgumo tyrimų vykdymą siekiant nustatyti būsimas EIT ir ŽIB kryptis. EIT ir ŽIB turi kartu nuspręsti, kaip šios užduotys turėtų būti veiksmingiausiai vykdomos. Šiuo atžvilgiu EIT ir ŽIB bus labai svarbu sukurti įgyvendinamus sistemingo bendradarbiavimo sprendžiant bendras problemas mechanizmus.

EIT:

- nustatys aiškias ir tarpusavyje derančias kryptis, susijusias su lūkesčiais, išipareigojimais ir atsakomybe per visą ŽIB gyvavimo ciklą;
- glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB išplėtos EIT centrinės būstinės pajėgumus, palengvinančius ŽIB tarpusavio mainus ir mokymąsi;
- teiks ŽIB įvairių paslaugų, susijusių su horizontaliosiomis problemomis, tais atvejais, kai bus galima padidinti veiksmingumą, taip pat vykdys su tuo susijusią korporatyvią politiką;
- teiks gaires dėl partnerių, kurie negali tapti visateisiais investuotojais ir ŽIB partneriais, jungimosi į sąjungas ir asociacijas.

3.3. Bendradarbiavimas su suinteresuotaisiais subjektais

Bandant naujus inovacijų modelius, svarbi EIT pastangų dalis turėtų būti aktyvūs mainai su kitomis iniciatyvomis ir abipusis mokymasis. Todėl, kad taptų pavyzdine inovacijų institucija, EIT turi pasinaudoti geriausia praktika ir išorės kompetencija. Labai svarbu, kad valdyba savo sprendimus priimtų remdamasi išvalga ir inovacijų srities veikėjų poreikiais, taip pat atsižvelgdama į platesnį Europos kontekstą. Puoselėdamas atvirumo ir išorės subjektų dalyvavimo kultūrą EIT gali aktyviai skatinti plačiąją visuomenę priimti ir pripažinti naujas inovacijas.

Taigi, EIT palaikys tiesioginį ryšį su valstybėmis narėmis ir kitais inovacijų grandinės suinteresuotaisiais subjektais. Tai bus naudinga abiem pusėms. Siekiant sudaryti sąlygas tokiam dialogui ir sistemingam dalijimuisi informacija, bus parengta tinkama priemonė dvipusei interaktyviai komunikacijai palengvinti – bus įsteigta EIT suinteresuotųjų subjektų platforma, vienijanti bendrais klausimais suinteresuotuosius subjektus.

Suinteresuotieji subjektai – nacionalinės ir regionų valdžios institucijų atstovai, organizuotos interesų grupės ir individualūs verslo, aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sričių subjektai bei kitos suinteresuotosios žinių trikampio kraštinės.

Suinteresuotųjų subjektų forume valstybių narių atstovai posėdžiauja specialios sudėties, kad būtų užtikrinti tinkami ryšiai ir informacijos mainai su EIT ir kad jie būtų informuojami apie pasiekimus, galėtų teikti EIT ir ŽIB patarimus ir dalytis su jais patirtimi. Specialios sudėties valstybių narių atstovų posėdžiais suinteresuotųjų subjektų forume taip pat užtikrinama EIT bei ŽIB veiklos ir nacionalinių programų bei iniciatyvų atitinkama sinergija ir papildomumas, įskaitant ŽIB veiklos galimą nacionalinį bendrą finansavimą. Suinteresuotųjų subjektų forumas įtrauktas į pakeistą Reglamentą (EB) Nr. 294/2008.

Be to, aktyvus konsultavimasis su kitomis Sąjungos institucijomis, visų pirma su atitinkamomis Komisijos tarnybomis, jau ankstyvajame etape padės padidinti sąveiką su kitomis Sąjungos iniciatyvomis ir abipusį mokymąsi.

EIT:

- įsteigs nuolat veikiančią EIT suinteresuotųjų subjektų forumą ir nustatys specialią jo valstybių narių atstovų sudėtį, kad palengvintų sąveiką su platesne žinių trikampio inovacijų bendruomene, įskaitant nacionalinės ir regionų valdžios institucijas, ir abipusį mokymąsi. Šiomis aplinkybėmis internetinė platforma gali padėti skatinti dalyvių sąveiką;
- sistemingai bendradarbiaus su universitetų asociacijomis, verslo ir mokslinių tyrimų organizacijomis, taip pat organizacijų grupėmis, kaip keitimosi žiniomis ir rezultatų sklaidos platformomis;
- ras būdų, tokių kaip metiniai EIT, ŽIB ir atitinkamų Europos Komisijos tarnybų posėdžiai, dar labiau palengvinti sąveiką, pirma, tarp EIT ir ŽIB, ir, antra, su kitomis Sąjungos iniciatyvomis.

4. Finansinių poreikių nustatymas ir 2014–2020 m. finansavimo šaltiniai

4.1. Pažangaus finansavimo modelio įtvirtinimas ŽIB

EIT sudarė originalų finansavimo modelį, pagrįstą bendrais jau įsteigtų labai stiprių organizacijų pranašumais ir ištekliais. EIT finansavimas veikia kaip katalizatorius ir padeda atsverti papildomus finansinius išteklius ir juos sutelkti iš įvairių viešųjų ir privačiųjų partnerių. Remdamasis tuo EIT suteiks vidutiniškai iki 25 proc. viso ŽIB finansavimo, o likusius 75 proc. viso ŽIB biudžeto reikėtų gauti iš kitų, ne EIT, šaltinių. Tai apima ŽIB partnerių nuosavas pajamas ir išteklius, viešąjį finansavimą nacionaliniu, regionų ir Sąjungos lygmeniu, visų pirma esamus ir būsimus struktūrinius fondus ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų programą. Pastaruoju atveju ŽIB (arba kai kurie jų partneriai) kreipiasi dėl finansavimo laikydamosi atitinkamų programų taisyklių ir tokiomis pat sąlygomis, kokios taikomos kitiems paraiškų teikėjams. ŽIB partnerių įnašas nėra susijęs su tipišku dotacijos bendro finansavimo reikalavimu, o veikiau būtina sąlyga organizacijoms minimaliai prisidėti ir įnešti savo finansinį indėlį į ŽIB. Taikant šį „iš apačios į viršų“ principą užtikrinamas didelis ŽIB partnerių įsipareigojimas, suaktyvinamas investavimas ir skatinami struktūriniai ir organizaciniai pokyčiai tarp ŽIB partnerių ir dar platesnio masto pokyčiai.

Pirmųjų ŽIB patirtis rodo, kad pramonė prisiima finansinius įsipareigojimus ir siekia įgyvendinti ŽIB verslo planus ir kad ŽIB biudžeto dalis, gaunama iš pramonės partnerių, sudaro 20–30 proc. viso metinio ŽIB biudžeto.

EIT finansavimas numatytas tik ŽIB papildomos naudos veiklai, būtent veiklai, kuri leidžia integruoti žinių trikampio (aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų), politiką ir partnerius pačioje ŽIB ir tarp jų, laikantis ŽIB verslo planuose nustatytų tikslų ir prioritetų. Tai visų pirma yra ŽIB fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų, inovacijų, švietimo, verslumo ir verslo kūrimo projektai, kuriais didinamos investicijos į jau įtvirtintą veiklą (pavyzdžiui, jau vykdomus mokslinių tyrimų projektus). Iš EIT įnašo turėtų būti finansuojama ŽIB administravimo, valdymo ir koordinavimo veikla.

Kol ŽIB pradeda veikti visu pajėgumu, būna įvairių jų plėtros etapų, ir kiekvieno etapo bendras biudžetas vis kitoks. Pačioje pradžioje ŽIB lėšų panaudojimo pajėgumai būna riboti, bet vėliau per kelerius metus tie pajėgumai gerokai padidėja.

Praėjus pradiniam dvejų metų laikotarpiui ŽIB biudžetas turėtų gerokai didėti ir ŽIB pajėgia iš esamų ir naujų partnerių per gana trumpą laiką sutelkti daug naujų išteklių. Kad būtų pasiekta pakankama kritinė masė ir daromas poveikis Europos lygmeniu, ŽIB, įsibėgėjus veiklai, metinis biudžetas bus 250–450 mln. EUR, atsižvelgiant į kiekvienos ŽIB strategiją, partnerystę ir rinkos potencialą.

Nors tam tikra finansinė ŽIB priklausomybė nuo EIT išliks pirmaisiais veiklos metais, jos bus skatinamos per vidutinės trukmės laikotarpį tapti tvarios, t. y. laipsniškai sumažinti priklausomybę nuo EIT finansavimo, kad galėtų labiau įsitvirtinti ir toliau plėstis. Tam tikrai ŽIB papildomos naudos veiklai, kai EIT investicijų grąža didelė, pavyzdžiui, švietimas, verslo kūrimas, koordinavimo centrai, plati aprėptis ir sklaida, EIT finansavimas bus toliau skiriamas.

Dabar EIT finansavimas ŽIB skiriamas tik dotacijomis. Per kitą daugiametės finansinės programos (2014–2020 m.) laikotarpį gali būti rasta naujų būdų, pavyzdžiui, galbūt bus naudojamos skolos ar nuosavybės priemonės. EIT, kaip ŽIB investuotojas, atidžiai stebės šiuos pokyčius ir skatins ŽIB pasinaudoti visomis tomis priemonėmis, ir, prireikus, palengvins ir koordinuos galimybes naudotis tomis priemonėmis.

4.2. EIT biudžeto poreikiai

2014–2020 m. EIT biudžete turi būti 2 711,4 mln. EUR, ir šis biudžeto poreikis pagrįstas trimis pagrindiniais elementais: būtinos išlaidos jau įsteigtų trijų ŽIB įtvirtinimui, laipsniška plėtra, kurios rezultatas bus naujos ŽIB 2014, 2016 ir 2018 m., ir sklaidos bei informacinė veikla, taip pat administracinės išlaidos.

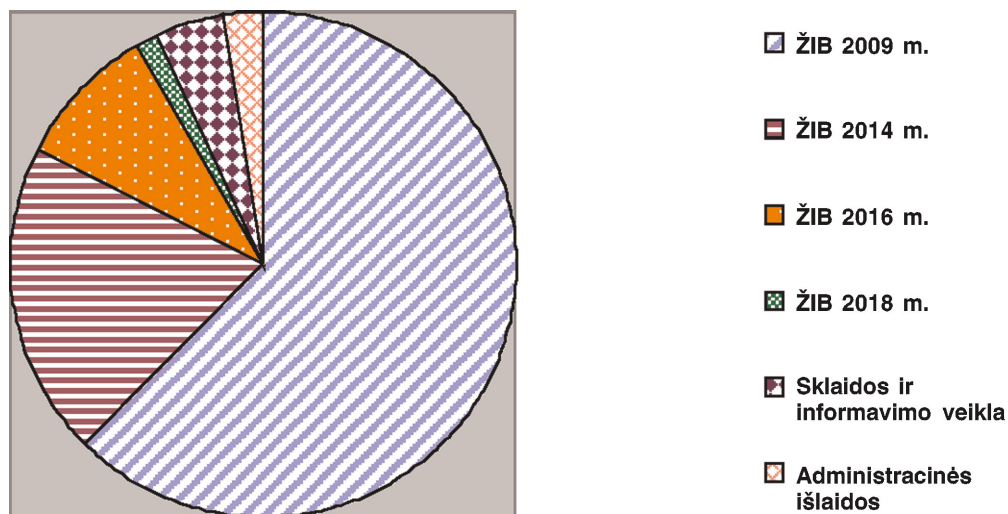
Numatoma, kad 2009 m. įsteigtoms ir jau visu pajėgumu veikiančioms ŽIB finansuoti bus skirta maždaug 1 695 mln. EUR (62,5 proc. viso EIT biudžeto); 542 mln. EUR (20 proc.) numatyti antrajam ŽIB etapui, 249 mln. EUR (9,2 proc.) trečiajam etapui ir 35 mln. EUR (1,3 proc.) galutiniam etapui.

Todėl EIT biudžetą, numatytą ŽIB 2014–2020 m. laikotarpiui, sudaro 2,5 mlrd. EUR (93 proc. viso 2014–2020 m. EIT biudžeto). Tikimasi, kad dėl stipraus EIT sverto poveikio ŽIB sutelks dar 7,5 mlrd. EUR iš kitų viešųjų ir privačiųjų šaltinių.

EIT taip pat imsis įvairios sklaidos ir informavimo veiklos, taip pat teiks paramą struktūriniam judumui RIS, dėl kurios jos veiklos poveikis visoje Europoje bus gerokai didesnis. Be to, bendros paramos ir stebėsenos tarnybos padidins ŽIB veiklos vertę ir veiksmingumą. Įgyvendindamas ir plėtodamas šią veiklą EIT turės laikytis strategijos, kuria siekiama didelio veiksmingumo, t. y. didžiausio poveikio taikant paprastus būdus. Šiai veiklai įgyvendinti reikia maždaug 125 mln. EUR (4,6 proc.) iš EIT biudžeto.

Jei EIT nori pirmasis sukurti naujus atviros inovacijų ir supaprastinamo modelius, jis turėtų tai atspindėti savo požiūryje į administravimą. EIT centrinės būstinės administracinė sistema turi būti supaprastinta, ir turi būti laikomasi strateginio požiūrio, kad prireikus reikia naudotis kompetencija, tačiau be reikalo nekuriant sudėtingų ir ilgalaikių struktūrų. Administracinės sąnaudos, apimančios būtinas darbuotojų, administracines, infrastruktūros ir veiklos išlaidas, ilgainiui neviršys 2,4 proc. EIT biudžeto. Dalį administracinių išlaidų padengia priimančioji šalis – Vengrija – iki 2030 m. pabaigos nemokamai suteikusi patalpas biurui ir iki 2015 m. pabaigos kasmet skirianti 1,5 mln. EUR darbuotojų sąnaudoms. Taigi, 2014–2020 m. administracinės sąnaudos bus maždaug 65 mln. EUR.

3 diagrama. Biudžeto poreikių schema

Per kitą daugiametės finansinės programos laikotarpį EIT pirmiausia bus finansuojamas programos „Horizontas 2020“ įnašas, kuris, kaip numatoma, turėtų būti 2 711,4 mln. EUR.

1 faktų suvestinė. Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos

1. UŽDAVINYS

Nustatyta, kad sveikata, demografiniai pokyčiai ir gerovė yra didžiausi visuomenei iškilę uždaviniai, ir jie bus sprendžiami įgyvendinant programą „Horizontas 2020“. Bendrieji visų veiksmų, kuriais bus siekiama spręsti šį uždavinį, tikslai turėtų būti pagerinti bet kokia amžiaus Europos piliečių gyvenimo kokybę ir išlaikyti ekonominę sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų tvarumą didėjant sąnaudoms, mažėjant žmogiškųjų išteklių ir žmonėms tikintis geriausios galimos priežiūros.

Su sveikatos ir socialinės apsaugos sektoriais susijusių uždavinių yra daug ir jie glaudžiai tarpusavyje susiję. Jie labai įvairūs – lėtinės ligos (širdies ir kraujagyslių, vėžys, diabetas), atsvaris ir nutukimas, infekcinės (ŽIV/AIDS, tuberkuliozė) ir neurodegeneracinės ligos (jos sunkėja visuomenei vis sparčiau senstant), socialinė atskirtis, prastesnė gerovė, didesnė pacientų priklausomybė nuo formaliosios ir neformaliosios priežiūros, dauginis įvairių aplinkos veiksnių poveikis, kurio ilgalaikės pasekmės sveikatai dar nežinomos. Be to, dėl naujų faktų, produktų ir paslaugų taikymo, naudojimo ir diegimo kliūčių nepavyksta veiksmingai spręsti tų uždavinių.

Programoje „Horizontas 2020“ atsakas į šiuos uždavinius apibrėžtas kaip siekis, remiant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, visiems užtikrinti geresnę sveikatą, gyvenimo kokybę ir bendrą gerovę. Vykdam šią veiklą dėmesys bus sutelktas į sveikatos priežiūrą ir išsaugojimą visą gyvenimą, taip pat į ligų prevenciją, gebėjimo gydyti ir valdyti ligas ir negalią didinimą, aktyvaus senėjimo palaikymą, pastangas kurti tvarų ir veiksmingą priežiūros sektorių, įskaitant vietos ir regionines paslaugas ir miestų bei jų infrastruktūros pritaikymą senėjantiems gyventojams.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijų srityje veikianti ŽIB padės įgyvendinti programos „Horizontas 2020“ prioritetus, susijusius su visuomenei iškilusiu uždaviniu „Sveikata, demografinės permainos ir gerovė“.

Ši teminė sritis labai aktuali visuomenės ir viešosios politikos požiūriu. Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo klausimai susiję su beveik visais mūsų ekonomikos ir visuomenės sektoriais, ir dažnai prireikia reguliavimo veiksmų. Sveikatos ir socialinės apsaugos sektorius labai svarbus ir socialiniu bei ekonominiu požiūriu, nes tai vienas iš sektorių, kuriems išleidžiama daugiausiai pinigų (valstybės ir privačių) ⁽¹⁾; šis sektorius ne tik sudaro sąlygas ekonominėms ir technologinėms inovacijoms, bet ir turi didelį socialinių inovacijų potencialą. Visuomenės senėjimas yra viešosioms paslaugoms tenkanti užduotis, kurią sprendžiant reikia plėtoti ir gerinti vietos paslaugas ir pritaikyti miestus.

Socialinis ir ekonominis aktualumas didelis dar ir dėl to, kad Europai naudingas stiprus farmacijos sektorius ir gerai išplėtos sveikatos ir socialinės apsaugos sistemos, suteikiančios darbo vietas milijonams žmonių visoje Sąjungoje. Šis sektorius taip pat vienas didžiausių pažangiųjų technologijų gamybos sektorių Sąjungoje. Šių sričių augimo potencialas labai didelis, nes senėjanti visuomenė reiškia, kad didėja bendra priežiūros ir savarankiškai gyventi leidžiančių produktų ir paslaugų paklausa.

Svarbūs tampa ir kiti sektoriai, pavyzdžiui, turizmo. Didžiąją dalį senėjančios visuomenės sudaro karta, įpratusi ir tebenorinti keliauti, pageidaujanti aukštos kokybės paslaugų, taigi, vis didėja prieinamų paslaugų poreikis (transportas, viešbučiai, pramogos ir pan.). Lengviau prieinamos turizmo paslaugos gali padidinti viso sektoriaus konkurencingumą, tai paskatintų didesnę senėjančių gyventojų įtrauktį.

Verta paminėti ir tai, kad pasaulinio lygio moksliniai tyrimai ir švietimas šioje srityje naudingi Sąjungai. Daugelyje valstybių narių yra labai gera mokslinių tyrimų infrastruktūra ir institucijos, galinčios į planuojamą EIT veiklą pritraukti pramonę.

Su sveika gyvensena susiję uždaviniai svarbūs visoje Europoje. Kad ŽIB galėtų pateikti sprendimų, reikia intensyvaus labai gerų, daugiadalykių ir daugiasektoriinių grupių bendradarbiavimo su visų žinių trikampio (aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų) sektorių dalyviais. Šioje teminėje srityje veikianti ŽIB papildomos vertės suteiks tuo, kad inovacijų ir aukštojo mokslo veiklą susies su jau esama labai gera mokslinių tyrimų baze. Didelį dėmesį ŽIB skirs aukštojo mokslo programoms, naujų įgūdžių (reikalingų, pavyzdžiui, technologijų plėtrai ir senyvo amžiaus žmonių

⁽¹⁾ Išlaidos sveikatai kiekvienoje šalyje skiriasi. BVP dalis svyruoja nuo 1,1 iki 9,7 proc., bendrųjų valstybės išlaidų dalis – nuo 4 iki daugiau kaip 18 proc. MTTP intensyvumas su sveikata susijusiuose sektoriuose didelis: medikamentai ir biotechnologijos gerokai pralenkia bet kurį kitą sektorių (15,9 proc.); sveikatos priežiūros įrangos ir paslaugų procentas taip pat labai didelis (6,8 proc.).

priežiūrai) plėtojimui, verslumo aspektų stiprinimui, siekiant skatinti labai verslios darbo jėgos plėtrą šioje srityje, remti naujų produktų ir paslaugų kūrimą ir stiprinti esamas ar net kurti naujas vertės grandines.

Potencialių produktų ir paslaugų, kuriuos būtų galima sukurti ŽIB, pavyzdžiai platesni negu vien technologijų programos (programos, kurias įgyvendinant nagrinėjami, koduojami, standartizuojami ir aiškinami duomenys tokiose srityse kaip antai vėžys, kraujagyslių ir širdies ligos; arba rizikos vertinimo ir ankstyvo diagnostavimo priemonės) ir galėtų paskatinti socialines inovacijas ir naują koncepciją, gerinančią, pavyzdžiui, gyvenimo būdo valdymą ir mitybą, skatinančią aktyviai ir savarankiškai gyventi amžiui palankioje aplinkoje ar išlaikyti ekonomiškai tvarias priežiūros sistemas.

Dėmesį sutelkusi į sisteminius Europos sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų aspektus ir paramą ankstyvam senėjimui, šioje teminėje srityje veikianti ŽIB taip pat skatins labiau bendradarbiauti dideles ir mažesnes, labiau specializuotas įmones, kad būtų didesnis žinių judėjimas. Be to, konkreti papildoma nauda, kurią šioje srityje galėtų suteikti ŽIB, galėtų būti inovatyvios partnerystės kūrimas vietos lygmeniu, ir tai labai svarbu paslaugų sektoriuje.

Taigi, laikydamasi integruoto požiūrio į žinių trikampį, sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijų srityje veikianti ŽIB būtų pagrindinė Europos paradokso sprendėja: padidintų Sąjungos mokslinių tyrimų naudą ir šį turtą transformuotų į novatoriškus produktus ir paslaugas, naujas verslo galimybes ir rinkas.

Didžiausia su šioje teminėje srityje veikiančios ŽIB sėkme susijusi rizika daugiausia susijusi su tuo, kad būtinos pagrindinės inovacijų ir politikos reglamentavimo sąlygos, dėl kurių reiktų tam tikro adaptavimo, tačiau ŽIB tiesiogiai su tuo nesusijusi⁽¹⁾. Todėl ŽIB šiais klausimais turi palaikyti ryšius su kita vykdoma Sąjungos ir valstybių narių inovacijų politikos veikla (žr. kitą skyrių).

3. SAŲVEIKA SU ESAMOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Su sveikata ir aktyviu senėjimu susiję dalykai remiami daugeliu Sąjungos iniciatyvų. Tokios iniciatyvos apima ne tik sveikatos sektorių, bet ir labai plačias politikos sritis, pavyzdžiui ekonomiką, saugumą ir aplinką. Todėl jos netiesiogiai padeda siekti tokių strategijos „Europa 2020“ tikslų kaip MTTP ir inovacijos, užimtumas ir socialinė įtrauktis.

Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijų srityje veikianti ŽIB sieks glaudžios sąveikos su bandomąja Europos inovacijų aktyvaus ir sveiko senėjimo srityje partneryste. ŽIB atsižvelgs į konkrečius veiksmus, nustatytus Europos inovacijų partnerystės strateginiame inovacijų plane, ir padės siekti jų tikslų. ŽIB papildys pagrindinių veikėjų švietimą ir mokymą, taip pat sukurs unikalų struktūrizuotą specialistų tinklą, galintį nustatyti pagrindines sąlygas ir geriausią praktiką, susijusią su politiniais, reguliavimo ar standartizavimo klausimais, darančiais poveikį šiam sektoriuje. Įgyvendinant Europos investicijų partnerystę, šioje srityje veikianti ŽIB gali padėti vykdyti e. sveikatos pirmaujančios rinkos iniciatyvą, kuria siekiama skatinti inovatyvių e. sveikatos sprendimų rinką pasitelkiant politikos priemones (standartizavimo, sertifikavimo sistemas ir viešuosius pirkimus).

Veikla bus derinama ir su bendra programavimo iniciatyva, kuria siekiama paskatinti Alzheimerio ligos ir kitų neurodegeneracinių ligų mokslinius tyrimus, bendra programavimo iniciatyva „Ilgesnis gyvenimas, geresnis gyvenimas“, kuria bus sprendžiami su demografinių pokyčių potencialu ir iššūkiais susiję klausimai, ir bendra programavimo iniciatyva „Sveika mityba – sveikas gyvenimas“. Šioje srityje veikianti ŽIB spartins ir skatins labai gerų viešųjų mokslinių tyrimų, sutelktai vykdomų įgyvendinant šias bendras programavimo iniciatyvas, panaudojimą ir taip mažins inovacijų žemėlapių fragmentiškumą.

Siekdama padidinti galimybes perduoti technologijas ir jas komercinti, ši ŽIB taip pat remsis pagrindinių bendros naujoviškų vaistų technologijų iniciatyvos, taip pat gausių bendrosios programos mokslinių tyrimų, vykdomų šioje teminėje srityje (pavyzdžiui, sveikatos mokslinių tyrimų programa arba IRT tiriamoji veikla sveikatos ir senėjimo srityje), rezultatais ir pavers juos kapitalu pasitelkdama geriausius verslininkus. Be to, savo veiklą ji derins su bendra programos „Kasdienį gyvenimą palengvinanti aplinka“ ir Konkurencingumo ir inovacijų programa.

⁽¹⁾ Pavyzdžiui, kalbant apie pacientų galimybes gauti kokybiškų vaistų, yra vėluojama dėl teisės akto, kuriuo rinkoje patvirtinami nauji vaistai, nes daugiau laiko skirta bandymams ir sertifikavimui, taip pat kainų nustatymui ir kompensavimo būdams.

Apibendrinant galima pasakyti, kad šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant novatoriškus produktus ir paslaugas bei verslumo ugdymą.

4. IŠVADA

ŽIB, dėmesį sutelkianti į platesnius inovacijų, kuriomis siekiama sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo, klausimus, atitinka ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią visuomenei iškilusį ekonominį uždavinį (gera sveikata ir visų gerovė visą gyvenimą, kartu išlaikant ekonomiškai tvarias priežiūros sistemas) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą Sąjungos veiklą sveikatos ir socialinės apsaugos srityse, visų pirma atitinkamas bendras programavimo iniciatyvas ir Europos inovacijų aktyvaus ir sveiko senėjimo srityje partnerystę;
- ŽIB gali remtis stipria mokslinių tyrimų baze, tvirtu pramonės sektoriumi ir būti patraukli tam sektoriui; ŽIB gali sutelkti investicijas, sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius išpareigojimus;
- ŽIB spręs Europos paradoksą, nes pavers kapitalu stiprią Sąjungos mokslinių tyrimų bazę ir ras novatoriškų būdų Europos piliečių gyvenimo kokybei pagerinti ir ekonominiam sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų tvarumui išlaikyti;
- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų; ŽIB skatins naujų technologijų plėtrą ir socialines inovacijas;
- ŽIB siekia įveikti didžiulį viso sveikatos ir socialinės apsaugos sektoriaus susiskaidymą, ir visame sektoriuje sieks kritinės masės, susijusios su puikiais moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu;
- ŽIB laikosi sisteminio požiūrio, taigi jai reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, mediciną, biologiją, psichologiją, ekonomiką, sociologiją, demografiją ir IRT.

2 faktų suvestinė. Žaliavos ⁽¹⁾ – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas

1. UŽDAVINYS

Šiuolaikinė visuomenė visiškai priklauso nuo galimybių gauti žaliavų. Galimybė gauti žaliavų labai svarbi siekiant veiksmingo Sąjungos ekonomikos veikimo. Tačiau dėl to, kad mažėja baigtinių gamtos išteklių, daugėja gyventojų ir išsivysčiusiame pasaulyje sparčiai didėja suvartojimo lygis, vis labiau didėja žaliavų ir gamtos išteklių paklausa. Šie veiksniai, kaip ir daugelis kitų veiksnių, skatina numatytą gamtos išteklių suvartojimo didėjimą per ateinančius dešimtmečius.

Kaip pabrėžta Tausaus išteklių naudojimo veiksmų plane ir programoje „Horizontas 2020“, turėtume siekti užtikrinti galimybes gauti žaliavų, kurių reikia Europos ekonomikai ir mūsų gerovei, jų pasiūlą ir tvarų jų naudojimą, kartu siekiant veiksmingai išteklius naudojančios ekonomikos, patenkinančios daugėjančių gyventojų poreikius neperžengiant baigtinės planetos ekologinių ribų.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Ši teminė sritis labai aktuali dėl poveikio ekonomikai ir visuomenei. Pasaulio ekonomikai labai svarbu žaliavos ir gyvenimo kokybė. Veiksmingesnis energijos vartojimas bus labai svarbus Europoje užtikrinant ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Tai suteiks didelių ekonominių galimybių, padidins našumą, sumažins sąnaudas ir padidins konkurencingumą.

⁽¹⁾ Šiame priede bus vartojama siauresnė „neenergetinių ir ne žemės ūkio žaliavų“ apibrėžtis, kad būtų išvengta jau veikiančių klimato kaitos ir energetikos ŽIB ir kitų būsimų ŽIB prioritetinių sričių, pavyzdžiui, maisto, dubliavimo.

Nors Sąjungos gili mokslinių tyrimų tradicija ir yra įvairių kompetencijos centrų, daug daugiau galėtų būti padaryta, kad šioje prioritetinėje srityje tai būtų paversta kapitalu. ŽIB tam labai tiks.

Derindama savo veiklą su kita Sąjungos veikla, šioje srityje veikianti ŽIB turėtų sutelkti dėmesį į žinių centro ir akademinės, techninės ir praktinio švietimo bei mokslinių tyrimų patirties centro plėtoją tausios paviršinės, požeminės, gelminės kasybos, gavybos iš urbanistinių atliekų, sąvartynų kasybos, žaliavų valdymo, perdirbimo technologijų, gyvavimo ciklo pabaigos valdymo, žaliavų pakeitimo ir atviros prekybos žaliavomis bei pasaulinio žaliavų valdymo srityse. Šie centrai veiktų kaip Europos šių sričių kompetencijos centrų tarpininkai ir tarpuskaitysi namai ir administruotų Sąjungos pramonei strateginės svarbos turinčią mokslinių tyrimų programą. Dėl šios priežasties ir siekiant kuo labiau padidinti veiksmų poveikį ir išvengti kitos Sąjungos veiklos dubliavimo, įskaitant Europos inovacijų žaliavų srityje partnerystę, ŽIB žmogiškojo kapitalo (pavyzdžiui, mokymo, švietimo) srityje papildys naujoviškų technologijų bandomuosius veiksmus (pavyzdžiui, parodomąsias gamyklas) tvaraus žemės ir jūrų žvalgyimo, gavybos, apdirbimo, efektyvaus išteklių naudojimo, surinkimo, perdirbimo, pakartotinio naudojimo ir pakaitalų srityse.

Kartu, tai galėtų apimti tikslus tapti technologijų pradininku, sukuriant bandomąsias sistemas ir demonstracinius inovacinius procesus ir sprendimus, įtraukiant, pavyzdžiui, ekonomiškai patrauklių ir tvarių alternatyvių Sąjungai strateginės svarbos turinčių žaliavų, įskaitant biologinės kilmės medžiagas, naudojimą. Taigi, tai gali paskatinti esamų rinkų plėtimąsi ir naujų kūrimą, būtent tausaus žvalgyimo, gavybos ir apdirbimo, veiksmingo žaliavų valdymo, perdirbimo technologijų ir žaliavų pakeitimo kitomis srityse. Reikės įvertinti poveikį pažeidžiamoms buveinėms, pavyzdžiui, Arktikos, ir rasti novatoriškų ir ekonomiškų prisitaikymo ir rizikos prevencijos priemonių.

Šioje srityje veikianti ŽIB bus labai svarbi siekiant įveikti kliūtis, kurių atsiranda dėl technologijų stygiaus. Papildomoms technologijoms, galinčioms pakeisti tradicinių mineralų ir žaliavų vertės grandinės formą, diegti reikalingos techninės inovacijos. Tai sritis, kurioje reikia daugiau pastangų naujiems procesams sukurti ir šioje srityje esančioms žinioms optimizuoti ir komercinti. Verslumas šiai ŽIB padės spręsti šią problemą.

Dar vienas ŽIB papildomos vertės elementas yra jos indėlis sprendžiant su ribotomis galimybėmis kurti tinklus susijusias problemas. Iš tikrųjų, iš esmės kitoks įvairių mokslinių tyrimų sričių pobūdis reiškia, kad galimybės sutikti tyrėjus skirtingose dalykinėse srityse, ir turėti naudos iš bendrų idėjų ir bendradarbiavimo, kurio reikės diegiant pigesnius ir veiksmingesnius mažai anglies dioksido išmetančių ir aplinkai nekenkiančių technologijų sprendimus, yra ribotos. Pašalinti šiuos trūkumus padėtų tinklų kūrimas ŽIB viduje, sutelkiant visoms trimis žinių trikampio kraštinėms atstovaujančius suinteresuotuosius subjektus visoje vertės grandinėje. Tai suteiktų galimybių išplėsti technologijų, žinių bei praktinės patirties perdavimą ir suteiktų tyrėjams, studentams ir verslininkams žinių ir įgūdžių, būtinų inovatyviems sprendimams rasti ir juos paversti naujomis verslo galimybėmis.

3. SĄVEIKA SU ESAMOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Sąjunga nustatė, kad šioje srityje kyla didžiulių uždavinių. ŽIB padėtų įgyvendinti programą „Horizontas 2020“, būtent spręsti visuomenei iškilusius uždavinius, susijusius su tvariu žaliavų tiekimu ir tausiu išteklių naudojimu. Tai padėtų įgyvendinti siūlomą Europos inovacijų partnerystę žaliavų srityje. Europos inovacijų partnerystė žaliavų srityje bus sudarytas bendras pagrindas, kuriuo vadovaujantis tampa paprasčiau suderinti aktualius pasiūla ir paklausa grindžiamus mokslinius tyrimus bei inovacijų priemones ir politikos sritis ir jiems sąveikauti. Tai apims į technologijas orientuotą veiklą, taip pat bendrų sąlygų ir patikimų politinių, reglamentavimo arba standartizavimo aspektų, turinčių įtakos atitinkamam sektoriui arba uždaviniui, nustatymą. Šioje srityje veikianti ŽIB papildys pagrindinių veikėjų švietimą, taip pat sukurs unikalų struktūrizuotą specialistų tinklą. Ši ŽIB bus tvirtas kitos su inovacijomis susijusios veiklos, vykdomos įgyvendinant EIP veiklą, pagrindas. Tos veiklos sėkmė labai priklausys nuo žmogiškųjų išteklių.

ŽIB taip pat turės galimybių padėti EIP nustatyti bendrąsias sąlygas ir gerąją praktiką politikos, reguliavimo ar standartizavimo srityse, turinčiose poveikį sektoriui. ŽIB taip pat labai remsis įvairių mokslinių tyrimų projektu, pagal 7-ąją bendrąją programą įgyvendinamą šia tema, rezultatais ir pavers juos kapitalu. Tai ypač pasakytina apie projektus, įgyvendinamus tokiose teminėse srityse kaip nanomokslas, nanotechnologijos, žaliavos ir naujos gamybos technologijos bei aplinkosauga.

Panašiai, ŽIB remsis pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą vykdomais ekologinių inovacijų pateikimo rinkai projektais, kuriuos įgyvendinant viena iš prioritetinių sričių yra žaliavų perdirbimas. Tokie pat veiksmai bus tęsiami ir programos „Horizontas 2020“ atžvilgiu, ypač sprendžiant visuomenei iškilusį uždavinį „Su klimato kaita susijusi veikla, aplinka, veiksmingas išteklių naudojimas ir žaliavos“.

Be to, siekiama užtikrinti sąveiką su Europos kompetencijos retųjų žemių klausimais tinklu, kuris sukurtas būtiniausių žaliavų, vadinamų retųjų žemių elementais, klausimams spręsti.

Šioje srityje veikianti ŽIB siektų papildomumo ir sąveikos su ta veikla ir turėtų daug dėmesio skirti tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant inovatyvius produktus ir paslaugas ir verslumo ugdymą.

4. IŠVADA

Šioje srityje veikianti ŽIB labai tinkama nurodytiems uždaviniams spręsti. ŽIB taip pat atitinka SID ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią ekonominį visuomenei iškilusį uždavinį (reikia rasti inovatyvių sprendimų pigesnės, mažai anglies dioksido išmetančios ir aplinkai nekenkiančios žaliavų žvalgybos, gavybos, apdirbimo, naudojimo, pakartotinio naudojimo, perdirbimo ir gyvavimo ciklo pabaigos valdymo srityse) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su klimatu ir energetika, užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą Sąjungos veiklą žaliavų srityje, visų pirma Europos žaliavų inovacijų partnerystę;
- todėl ŽIB gali sutelkti investicijas iš verslo sektoriaus ir sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas, būtent tausios gavybos ir apdirbimo, žaliavų valdymo, perdirbimo technologijų ir žaliavų pakeitimo kitomis srityse;
- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų; ji ypač suteikia galimybių kurti socialinę vertę, nes stengiasi siekti tvarumo per visą produkto gyvavimo ciklą tikslo, t. y. tausiau naudoti žaliavas ir veiksmingai didinti žaliavų perdirbimą ir regeneravimą;
- ŽIB daug dėmesio skiria švietimui, o kitose iniciatyvos dėmesys švietimui per menkas. Ji sutelks kritinę puikių suinteresuotųjų subjektų, susijusių su moksliniais tyrimais ir inovacijomis, masę;
- taigi ŽIB reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, geologiją, ekonomiką, aplinkosaugos mokslus, chemiją, mechaniką ir įvairias pramonės sritis (statybą, automobilių pramonę; aviacijos ir kosmoso pramonę; įrenginius ir įrangą, atsinaujinančiąją energiją);
- ŽIB spręš Europos paradoksą, t. y. tai, kad Europos mokslinių tyrimų bazė stipri, o inovacijų veikla šioje srityje silpna; ŽIB suteikia galimybių kurti inovacijas, susijusias su tausia kasyba ir žaliavų valdymu; žaliavų pakeitimas kitomis ir perdirbimas gali paskatinti tolesnius sektoriaus pokyčius ir išplėsti investicinę veiklą kuriant naujus produktus, paslaugas ir tiekimo grandinės veikimo būdus.

3 faktų suvestinė. Ateities maistas. Tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų

1. UŽDAVINYS

Pasaulinėje maisto tiekimo grandinėje kyla sudėtingų uždavinių.

Kalbant apie paklausą, padėtį būtų galima apibūdinti taip – didėja pasaulio gyventojų skaičius, gerėja gyvenimo kokybė (visų pirma kylančios ekonomikos šalyse), todėl atsiranda įvairesnio ir kokybiškesnio maisto, o tam reikia papildomos maisto gamybos. Taigi, Jungtinės Tautos prognozuoja, kad iki 2050 m. maisto paklausa padidės maždaug 70 proc ⁽¹⁾. Kartu, spartus bioenergetikos sektoriaus plėtimasis išryškina šalutinių produktų, gaunamų iš maisto gamybos proceso, paklausą.

Kalbant apie pasiūlą, dėl visuotinės klimato kaitos padidės spaudimas maisto gamybai ir maisto tiekimui. Be to, pasaulyje yra netvarių maisto gamybos sistemų. Jei padėtis nesikeis, pasaulinė maisto sistema toliau kenks aplinkai ir kels pavojų pasaulio pajėgumams ateityje gaminti maistą.

⁽¹⁾ JT maisto ir žemės ūkio organizacija. 2009. Pasaulinis žemės ūkis apie 2050 m.

Šios problemos pirmiausia turėtų būti vertinamos vartotojų požiūriu, turėtų būti atsižvelgiama į vartotojų problemas ir elgesio modelius, nes gamybos varomoji jėga yra vartotojai ir rinkos. Per pastaruosius du dešimtmečius maisto vartojimas tapo gerokai sudėtingesnis. Vartotojai pageidauja įperkamų, įvairių, aukštos kokybės ir patogiai gaunamų maisto produktų, atitinkančių jų skonį ir poreikius. Vis didėja susirūpinimas dėl įvairių dalykų – nuo maisto saugos ir aplinkos apsaugos iki etinių klausimų, kaip antai sąžininga prekybos praktika ar gyvūnų gerovė, o dėl to didėja vartotojų grupių reikalavimai imtis politinių veiksmų. Galiausiai, maisto vartojimo įpročiai (taip pat ir maisto švaistymas) gali turėti stiprų poveikį vartotojų sveikatai ir gerovei, taip pat pirminei gamybai ir aplinkai.

Programoje „Horizontas 2020“ kalbama apie šį sudėtingumą ir apibrėžiami su šiuo sektoriumi susiję uždaviniai: reikia užtikrinti saugaus ir aukštos kokybės maisto ir ekologiškų produktų pasiūlą, tvarų biologinių išteklių valdymą, skatinti kaimų ir pakraščio vietovių plėtrą ir didinti Europos biopramonės konkurencingumą, kartu saugant žemės ir vandens ekosistemas, mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro, švelninant klimato kaitą ir prisitaikant prie jos ir skatinant išvengtą atliekų susidarymo ir užtikrinti efektyvų išteklių naudojimą.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Tvaraus tiekimo grandinės ŽIB padės siekti programos „Horizontas 2020“ prioritetų, įvardytų visuomenei kylančio uždavinio „Maisto tiekimo užtikrinimas, tvarus žemės ūkis ir miškininkystė, moksliniai tyrimai jūrų ir laivysbos bei vidaus vandenų srityje ir bioekonomika“ srityje.

Ši teminė sritis labai aktuali dar ir dėl poveikio ekonomikai ir visuomenei. Maisto saugos ir aprūpinimo maistu saugumas susijęs su beveik visais mūsų ekonomikos ir visuomenės sektoriais, ir dažnai prireikia reguliavimo veiksmų.

Maisto pramonė – didžiausias Europos gamybos sektorius, jo įtaka Europos platesnei ekonomikos plėtrai labai didelė. Nepaisant didelės Europos maisto ir gėrimų pramonės įtakos, jos konkurencingumui kyla grėsmė. Pastarąjį dešimtmetį, dėl kylančios ekonomikos šalių, pavyzdžiui, Kinijos, Indijos ir Brazilijos, konkurencijos, Europai tenkanti pasaulinės rinkos dalis sumažėjo nuo 25 iki 21 proc. Europos maisto pramonei vis sunkiau konkuruoti vien kaina, ir, jei ji nori vėl padidinti savo dalį, turi siekti papildomos vertės kurdamas sveikesnius, tvaresnius ir mažiau išteklių reikalaujančius produktus.

Reikia imtis veiksmų klimato kaitos poveikiui atspariai ir tvariai pasaulinei maisto sistemai užtikrinti, kartu patenkinant vis didėjančią maisto paklausą. Turint omenyje, kad mažėja dirbamos žemės, senka žuvų atsargos, reikia saugoti natūralią gamtinę aplinką ir žmonių sveikatą.

Pagrindinė šios srities ŽIB veikla bus sutelkta į maisto tiekimo grandinę. Toks veiklos sutelkimas labai gerai dera su holistiniu ŽIB požiūriu. Šis požiūris apima išteklių naudojimą pačioje grandinės pradžioje (trąšos ir pan.), maisto gamybą, apdirbimą, pakavimą ir platinimą, taip pat, grandinės gale, vartotojus, ir jie galbūt gali būti konkretus ŽIB prioritetas (maisto atliekų mažinimas, sveika mityba ir pan.). Tikslas – užtikrinti produktyvesnę ir veiksmingesnę maisto tiekimo grandinės sistemą, kartu didinant visų šios grandinės dalių tvarumą ir atsekamumą.

Su maisto tiekimo grandine susijusius uždavinius sprendžiant per ŽIB atsirastų galimybė ne tik spręsti Europai kylančius didžiausius uždavinius, bet ir sutelkti investicijas ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius išsipareigojimus, būtent diegtų naujas ir naujoviškas technologijas, procesus ir žinias, kad padidintų tvarią maisto gamybą, perdirbimą, pakavimą ir platinimą, sumažintų atliekų ir skatintų geresnę mitybą. Laikydami tokio integracinio požiūrio šioje srityje veikianti ŽIB galės daryti įtaką pramonės požiūriui ir skatinti daugiau dėmesio skirti į vartotojus orientuotoms inovacijoms – tokiu būdu ji darys teigiamą poveikį vartotojų sveikatai ir gyvenimo kokybei. Tai bus siejama su naujų verslo modelių ir rinkos strategijos, kuriais pagrindinis dėmesys skiriamas vartotojų poreikiams ir tendencijoms ir kurie grindžiami geresniu maisto grandinės išmanymu bei gali suderinti inovacijų ir technologijų galimybes su vartotojų interesais ir taip sudaryti naujų verslo galimybių, potencialu.

Šioje srityje veikianti ŽIB bus labai svarbi tuo požiūriu, kad padės įveikti didžiulį visos maisto tiekimo grandinės susiskaidymą. ŽIB visoje grandinėje sieks kritinės masės, susijusios su aukštos kokybės moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu. Būsimų inovacijų koncepcijoje glaudžiai susiję visi grandinės elementai (pirminis sektorius, maisto gamyba, maisto perdirbėjai, mažmenininkai, maisto paslaugų teikėjai ir, iš dalies, vartotojai). Šiems uždaviniams spręsti ŽIB parengs būtinus sisteminius ir tarpdalykinius metodus.

Pagrindinė papildoma šioje srityje veikiančios ŽIB vertė bus jos vaidmuo mažinant dabar jaučiamą igūdžių ir žmogiškųjų išteklių stygių. Manoma, kad beveik pusė Europos maisto ir gėrimų gamintojų jaučia mokslininkų ir kvalifikuotų darbuotojų stygių. Šiame sektoriuje tai kliūtis inovacijoms. ŽIB šią problemą spręs integruodama švietimą ir kitus žinių trikampio sektorius. Kartu ji sudarys galimybių skatinti studijas baigusius verslius žmones, galinčius kurti novatoriškas technologijas ir verslą. Toks sutelktas dėmesys į verslumą bus ypač svarbus maisto sektoriuje, kuriame veikia daug MVĮ.

Didžiausia su šioje teminėje srityje veikiančios ŽIB sėkme susijusi rizika yra susijusi su tuo, kad būtinos bendrosios inovacijų sąlygos, o ŽIB tiesiogiai jų nenustato. Didinant tvarumą visoje maisto tiekimo grandinėje gali prireikti tam tikrų reglamento pakeitimų, kad, pavyzdžiui, būtų galima internalizuoti maisto gamybos sąnaudas. Todėl šioje srityje veikianči ŽIB turi palaikyti ryšius su kita Sąjungos ir valstybių narių vykdoma inovacijų politikos veikla (žr. kitą skyrių).

3. SAŲEIKA SU ESAMOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Sąjunga šiai skirčiai skiria labai didelį dėmesį. ŽIB padės spręsti programoje „Horizontas 2020“ nustatytą visuomenei iškilusį uždavinį „Maisto tiekimo užtikrinimas, tvarus žemės ūkis ir miškininkystė, moksliniai tyrimai jūrų ir laivų bei vidaus vandenų srityje ir bioekonomika“. ŽIB visų pirma sieks sąsajos su siūloma Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partneryste. Nors pastarosios dėmesio centras bus šiuolaikiškiausių mokslinių tyrimų ir praktinių inovacijų jungimas, ŽIB pirmiausia papildys pagrindinių veikėjų, pavyzdžiui verslininkų ir vartotojų, švietimą. Veiklą reikia derinti ir su bendro programavimo iniciatyva „Žemės ūkis, aprūpinimas maistu ir klimato kaita“, kurią įgyvendinant nacionalinės mokslinių tyrimų pastangos bus sutelktos į žemės ūkio, miškininkystės ir žemės naudojimo sektorius, kad būtų integruojamas prisitaikymas, švelninimas ir aprūpinimas maistu.

Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas skatins žuvininkystės ir akvakultūros aplinkosauginį ir socialinį tvarumą ir pabrėš poreikį naujus verslumo igūdžius sieti su šios srities techniniais pokyčiais, atsižvelgiant į vartotojų elgseną ir sudarant sinergijos galimybes. Be to, veiklą galbūt bus galima derinti su bendro programavimo iniciatyvomis „Sveikas maistas sveikam gyvenimui“ ir „Mokslinių tyrimų klimato srityje jungimas Europoje“, taip pat su susijusių sričių Europos technologijų platformomis (visų pirma „Maistas – tai gyvybė“), veikiančiomis įgyvendinant įvairius Septintosios pagrindų programos projektus. Panašiai, ŽIB remsis pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą vykdomais ekologinių inovacijų pateikimo rinkai projektais, kuriuos įgyvendinant viena iš prioritetinių sričių yra maistas ir gėrimai. Tokie pat veiksmai bus tęsiami ir programos „Horizontas 2020“ atžvilgiu, ypač sprendžiant visuomenei iškilusį uždavinį „Su klimato kaita susijusi veikla, aplinka, veiksmingas išteklių naudojimas ir žaliavos“.

Šioje srityje ŽIB papildys šią veiklą, nes dėmesys bus sutelktas į tarpdalykinę veiklą žinių trikampyje, didelę svarbą teikiant novatoriškiems produktams ir paslaugoms, verslumo švietimui ir vartotojų klausimams.

4. IŠVADA

Į maisto grandinę dėmesį sutelkianti ŽIB labiausiai tinka minėtiems uždaviniams spręsti. ŽIB taip pat atitinka ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią ekonominį visuomenei iškilusį uždavinį (reikia imtis veiksmų klimato kaitos poveikiui atspariai ir tvariai maisto sistemai užtikrinti, kartu patenkinant vis didėjančią maisto paklausą, turint omenyje, kad mažėja dirbamos žemės, reikia saugoti natūralią gamtinę aplinką ir saugoti žmonių sveikatą) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su klimatu ir energetika, užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildoma kitą Sąjungos veiklą maisto sektoriuje, visų pirma Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę;
- ŽIB gali sutelkti investicijas, sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas ir pasiekti, kad verslo sektorius priimtų ilgalaikius išpareigojimus, būtent diegtų naujas ir naujoviškas technologijas, procesus ir žinias, kad padidintų tvarią maisto gamybą, perdirbimą, pakavimą ir platinimą, sumažintų atliekų ir skatintų geresnę mitybą ir geresnę gyventojų sveikatą;
- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų; ŽIB skatins naujų technologijų plėtrą ir veiksmingesnes bei tvaresnes gamybos sistemas;

- ŽIB siekia įveikti didžiulį visos maisto tiekimo grandinės susiskaidymą didindama atsekamumą ir visoje grandinėje sieks kritinės masės, susijusios su aukštos kokybės moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu;
- taigi ŽIB reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, agronomiją, ekologiją, biologiją, chemiją, mitybą ir socialinę ekonomiką;
- ŽIB spręs Europos paradoksą, nes ras naujų novatoriškų būdų tvaresnei ir veiksmingesnei tiekimo grandinei ir aprūpinimo maistu saugumui užtikrinti.

4 faktų suvestinė. Papildoma gamybos nauda

1. UŽDAVINYS

Vienas pagrindinių uždavinių, apibrėžtų Europos inovacijų darbotvarkėje ir sprendinių įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, yra Sąjungos valstybių narių konkurencingumas pasaulinėje rinkoje. Vienas iš sektorių, kuriuose šis uždavinys ypač aktualus, yra gamyba.

Europos šalyse gamybos padėtis gana įtempta. Europos gamybos bendrovės susiduria su vis didesne kitų išsivysčiusių šalių konkurencija, maža gamybos savikaina besivystančiose šalyse, žaliavų stygiu. Kartu yra daugiau veiksnių, dėl kurių gamybos sektorius kinta: naujos rinkos ir visuomenės reikmės, sparti mokslo ir technologijų pažanga, aplinkosaugos ir tvarumo reikalavimai.

Galimas šios problemos sprendimas – išplėtoti didelės vertės (arba papildomos vertės) gamybos pramonę. Šia sąvoka apibūdinama integruota sistema, įskaitant visą prekių ir produktų arba paslaugų gamybos, platinimo ir šalinimo, taikant į klientus ar naudotojus orientuotą inovacijų sistemą, ciklą. Užuoat konkuravę pirmiausia sąnaudomis, papildomą naudą kuriantys gamintojai tą vertę sukuria novatoriškais produktais arba paslaugomis, užtikrindami kompetenciją verslo procese, siekdami plataus prekės ženklo pripažinimo ir (arba) padėdami kurti tvarią visuomenę.

Gamybos sektoriaus ekonominė, socialinė ir aplinkosauginė reikšmė didžiulė. 2010 m. gamybos sektorius sudarė 15,4 proc. ES BVP ir sukūrė daugiau kaip 33 milijonus darbo vietų. Įtraukus elektros gamybą, statybą ir susijusias verslo paslaugas, šis skaičius padidėja iki 37 proc. Kartu, dėl gamybos susidarė maždaug 25 proc. visų Europoje susidarantių atliekų, 23 proc. visų Europoje išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir 26 proc. viso Europoje susidaranti NOx.

Turint tai omenyje, gana aišku, kad bendri gamybos srities tikslai yra padidinti Europos konkurencingumą pasaulinėje rinkoje ir išplėtoti tvaresnius ir aplinkai mažiau kenkiančius gamybos procesus.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Papildomos gamybos naudos srityje veikianti ŽIB padės siekti programos „Horizontas 2020“ prioritetų ir jos konkretaus tikslo „pakeisti šandienines pramoninės gamybos formas tokiomis formomis, kurios būtų grindžiamos išsamesnėmis žiniomis, būtų tvarios, mažataršės, aprėptų kelis gamybos sektorius ir apdirbimo technologijas ir taip būtų sukuriami naujomis inovacijomis grindžiami produktai, procesai ir paslaugos“.

Ši ŽIB gebės sutelkti investicijų iš verslo sektoriaus, pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius išsipareigojimus, ir plėsti senas bei kurti naujas rinkas. Visų pirma ŽIB funkcija bus remti veiksmus, nustatytus Europos ateities gamybos technologijų platformoje:

- ekologinis projektavimas;
- papildomos vertės produktų ir paslaugų kūrimas;
- naujų verslo modelių kūrimas;
- pažangių gamybos inžinerijos procesų kūrimas;
- naujos su gamyba susijusios mokslo ir technologijų sritys;
- esamos mokslinių tyrimų ir švietimo infrastruktūros transformavimas siekiant sudaryti sąlygas pasaulinio lygio gamybai.

Kuriant naujus produktus, paslaugas, verslo modelius ir gamybos procesus reikėtų pabrėžti tvarumą ir ekologines inovacijas, taip pat mažinti netaupų išteklių ir energijos naudojimą, kuo labiau didinti teigiamą poveikį aplinkai, tačiau kartu padėti didinti teigiamą poveikį ekonomikai ir visuomenei. Konkrečiai kalbant, toks ekologiškas požiūris reiškia taupiai energiją ir medžiagas vartojančius procesus ir mechanizmus, atsinaujinančiosios energijos šaltinių naudojimą ir (arba) pažangaus energijos valdymo diegimą, kad būtų galima gerokai sumažinti atliekų ir išmetamųjų teršalų kiekį. Padėdamas plėtoti ir diegti tvaresnę, išteklius taupiau vartojančią ir galinčią konkuruoti gamybą, ŽIB galėtų paskatinti pramonės ir vartotojų elgsenos pokyčius ir pasiekti, kad poveikis būtų sistemingas.

Papildomos gamybos naudos srityje veikianti ŽIB taip pat galėtų atlikti labai svarbų vaidmenį ir turėti didelį poveikį regiono lygmeniu. Pagrindiniai ŽIB uždaviniai regiono lygmeniu būtų skatinti sudaryti tarpusavyje susijusias regionines grupes, vietoje perduodant žinias ir bendradarbiaujant, plėtoti kompetenciją, susijusią su aukštos klasės gamybos technologijomis, plėtoti išmanymą, susijusį su gamybos technologijomis. Šiuo atžvilgiu, ypatingas dėmesys galėtų būti skiriamas regionams, labiau paveiktiems nykstančių gamybos pajėgumų, taip pat mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

Viena didžiausių problemų siekiant minėtų tikslų yra tinkamos kokybės ir aukštos kvalifikacijos darbo jėgos trūkumas. Todėl ŽIB tektų labai svarbus vaidmuo – performuoti švietimo žemėlapi šioje srityje. Užmegzdama glaudesnius ryšius tarp tų, kam reikia įgūdžių, ir tų, kas teikia švietimo paslaugas, ŽIB skatintų bendrus antrosios pakopos studijų akademinius laipsnius, antrosios pakopos profesinį mokymą ir praktiką gamyklose.

Svarbus papildomos gamybos naudos ŽIB elementas taip pat bus pajėgumų didinimas. Tai susiję ne tik su labai kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla, bet ir su galimybe steigti ŽIB, kaip tarpdalykinių įgūdžių ir kompetencijos sąveikos ir skatinimo forumą, visų pirma leidžiantį sujungti įvairias pagrindines technologijas, kaip siūlo Didelio poveikio technologijų aukšto lygio grupė⁽¹⁾.

Šioje srityje ŽIB turės galimybių sutelkti įvairius šio tarpdalykinio sektoriaus veikėjus ir suinteresuotuosius subjektus, įskaitant vertės grandinės tiekėjų ir vartotojų segmentus. Tai apima perdirbimo pramonę (pavyzdžiui, pieno ar cheminių medžiagų), tiesiogiai susijusią su papildomos gamybos naudos vertės grandine.

3. SĄVEIKA SU ESAMOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Minėto pobūdžio ŽIB papildys kelias kitas Sąjungos iniciatyvas, taip pat ir valstybių narių bei pramonės asociacijų lygmeniu.

Be jau minėtos Europos ateities gamybos technologijų platformos, ŽIB galėtų palaikyti ryšius su Europos pažangaus sistemų integravimo technologijų platforma, taip pat su bendra įterptųjų kompiuterinių sistemų technologijų iniciatyva. Bendradarbiavimo partneriai taip pat būtų viešojo ir privačiojo partnerystės ateities gamyklų klausimais ir kitos partnerystės, kurios gali būti pradėtos pagal programą „Horizontas 2020“ šioje teminėje srityje, taip pat tam tikri pagal bendrąsias programas įgyvendinami projektai. ŽIB atsižvelgs į mokslinių tyrimų prioritetus ir veiksmų planus, apibrėžtus įgyvendinant Europos technologijų platformą, taip pat į tiriamąjį darbą, lig šiol atliktą šioje srityje įgyvendinant bendrą technologijų iniciatyvą, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir bendrųjų programų projektus.

ŽIB taip pat remsis pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą vykdomais ekologinių inovacijų pateikimo rinkai projektais, kuriuos įgyvendinant įgyta patirties tvaresnės gamybos srityje. Tokie pat veiksmai bus tęsiami ir programos „Horizontas 2020“ atžvilgiu, ypač sprendžiant visuomenei iškilusį uždavinį „Su klimato kaita susijusi veikla, aplinka, veiksmingas išteklių naudojimas ir žaliavos“. Galbūt galima sąveika su aplinkosaugos technologijų tikrinimo bandomąja programa, kuria siekiama skatinti didelės vertės aplinkosaugos technologijas, suteikiant jų veiklai trečiųjų šalių patvirtinimą.

Papildomos gamybos naudos srityje veikianti ŽIB, siekdama sinergijos efekto, taip pat galėtų bendradarbiauti su Europos technologijų mokslinių tyrimų taryba, kuri, kaip rekomenduoja Didelio poveikio technologijų aukšto lygio grupė, turėtų skatinti kompetenciją mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

Šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant verslumo ugdymą.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

4. IŠVADA

ŽIB, dėmesį sutelkianti į visų su gamyba susijusių suinteresuotųjų subjektų integravimą ir labai daug dėmesio skirianti švietimo darbotvarkės pertvarkymui šioje srityje, būtų labai tinkama spręsti minėtas problemas. ŽIB taip pat atitinka SID ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ji padeda spręsti didelę Europos ekonominę visuomenę iškilusių uždavinių (kad būtų padidintas valstybių narių konkurencingumas pasaulinėje rinkoje ir kad būtų padedama plėtoti tvaresnį bei aplinkai mažiau kenkiantį gamybos procesą) ir įgyvendinti pažangaus ir tvaraus augimo strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildoma kitą Sąjungos veiklą šioje srityje;
- ŽIB gali remtis tvirtu pramonės sektoriumi ir būti patraukli tam sektoriui;
- ŽIB sudaro sąlygas atsirasti įvairiems produktams, paslaugoms ir verslo modeliams, be to, ji galės patenkinti skubų kvalifikuotų žmonių poreikį šiame sektoriuje;
- ŽIB laikosi sisteminio požiūrio, dėl to reikia tarpdalykinių metodų ir plėtoti naują švietimą, peržengiantį dalykų ribas;
- ŽIB sutelks puikių suinteresuotųjų subjektų, susijusių su moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir mokymu, ir kitokiu atveju šie subjektai nesusitelktų;
- ŽIB padės išspręsti Europos paradoksą, nes pasinaudos Sąjungos stipria mokslinių tyrimų baze ir ras naujoviškų metodų konkurencingumui, tvaresniam ir išteklius efektyviau naudojančiam sektoriui užtikrinti.

5 faktų suvestinė. Judumas mieste

1. UŽDAVINYS

Pažangus, ekologiškas ir integruotas transportas yra vienas didžiausių visuomenei iškilusių uždavinių, sprendinių įgyvendinant programą „Horizontas 2020“. 2011 m. baltojoje knygoje dėl transporto politikos toliau pabrėžiama, kad svarbu ateinančius dešimtmečius šioje srityje imtis veiksmų. Judumas mieste – ypač sudėtinga užduotis, apimanti kelias temas, pavyzdžiui, transporto (įskaitant naują judumo koncepciją, transporto organizavimą, logistiką, transporto sistemų saugą ir saugumą), aplinkosaugos (sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, oro taršą ir triukšmą) ir miesto planavimo (nauja darbo ir gyvenamosios vietos priartinimo koncepcija), ir daro poveikį ekonominiui ir socialiniam lygmenims (naujo verslo kūrimas, užimtumas, socialinė įtrauktis, būsto ir vietos strategija). Bendras tikslas – pagerinti Europos piliečių, vis dažniau gyvenančių didelėse miestų konglomeracijose, kuriose generuojama didelė dalis Europos ekonominės veiklos, gyvenimo kokybę ⁽¹⁾.

Tvarus judumas mieste gali būti pasiektas tik tuo atveju, jei bus sukurta padėtį keičiančių inovacijų, leidžiančių rasti ekologiškesnius, įtraukesnius, saugesnius ir pažangesnius sprendimus. To nepasiekus, išlaidos visuomenei, ekologijai ir ekonomikai ilgainiui padidėtų. Tačiau su naujomis novatoriškomis judumo koncepcijomis turi sutikti piliečiai, ypač kai kalbama apie individualių transporto priemonių pakeitimą viešojo ir kolektyvinio transporto priemonėmis. Pakeisti elgseną nekenkiant gyvenimo kokybei ir nedidinant su gyvenimu mieste susijusių išlaidų bus vienas iš didžiausių šios srities uždavinių.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Pagrindinis judumo mieste srityje veikiančios ŽIB uždavinys – užtikrinti ekologiškesnę, įtraukesnę, saugesnę ir pažangesnę judumo mieste sistemą.

Kaip jau minėta, visuomenės ir viešosios politikos požiūriu ši tema labai aktuali. Ji taip pat labai aktuali socialiniu ir ekonominiu požiūriu, nes apima BVP ir užimtumo požiūriu svarbius ekonomikos sektorius, pavyzdžiui, automobilių pramonės ar statybų. Be to, judumas mieste yra siejamas su aplinkos apsaugos strategija ir įtrauktas į socialinės įtraukties, vietos, būsto ir miestų projektavimo politiką.

⁽¹⁾ Daugiau kaip 70 proc. europiečių gyvena miestų teritorijose, sudarančiose daugiau kaip 25 proc. Sąjungos teritorijos. Maždaug 85 proc. Sąjungos BVP sukurama miestų teritorijose. Manoma, kad iki 2050 m. urbanizacija Europoje padidės maždaug 83 proc.

Judumo mieste srityje veikianti ŽIB atitinka programoje „Horizontas 2020“ nustatytus prioritetus ir strategijoje „Europa 2020“ nustatytus tikslus siekti pažangesnių, tvaresnių, mažai anglies dioksido išmetančių ir įtraukių miestų plėtros. Šioje teminėje srityje veikianti ŽIB galėtų padėti siekti kiekvieno strategijos „Europa 2020“ tikslo, pavyzdžiui, skatinti ekologijos požiūriu veiksmingus sprendimus, pažangias eismo valdymo IRT sistemas ir teikti veiksmingesnes ir įperkamesnes transporto paslaugas.

Iš tikrųjų, kadangi judumas mieste dėl savo pobūdžio yra sisteminis, šioje srityje veikianti ŽIB galėtų suteikti daug galimybių kurti ir diegti inovacijas visoje inovacijų grandinėje, pavyzdžiui, plėtoti įvairiarūšio transporto sistemas, taip pat pažangesnius ir tvaresnius transporto sprendimus.

Judumo mieste srityje veikianti ŽIB remiasi tvirta technologine ir pramonine baze ir turi potencialą kurti naujus produktus ir paslaugas ⁽¹⁾, visų pirma tvaraus planavimo ir ekologiškos pramonės srityse.

Be to, kuriant inovatyvius judumo mieste modelius būtų labai naudingas didelis politinis dėmesys ir palaikymas, teikiamas šiam teminiam prioritetui. Be to, šie naujoviški miesto modeliai, kaip geriausios praktikos pavyzdžiai perkelti į masiškai augančias miestų konglomeracijas kitose pasaulio vietose, ypač Afrikoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje, gali turėti pasaulinį poveikį.

Šioje srityje veikianti ŽIB judumą mieste ir miesto transportą perkels į platesnį tvaraus miestų planavimo ir erdvinės plėtros vietos ir regionų lygmeniu kontekstą. Taigi ŽIB pranašumas – ji veiks daugiadalykėje ir tarpsektorinėje srityje ir padės įveikti dabar esamą organizacinę sektoriaus fragmentaciją. ŽIB sudarys galimybių užmegzti glaudesnius valdžios institucijų (daugiausia vietos ir regionų lygmeniu), vietos asociacijų ir privačiojo sektoriaus (pavyzdžiui, projektų vykdytojų ir infrastruktūros srities veikėjų), mokslinių tyrimų institutų ir universitetų (integruojančių žinių trikampį) ryšius.

Tai, kad pasaulinio lygio partneriai bus sutelkti naujais būdais, leis judumo mieste srityje veikiančiai ŽIB optimizuoti turimus išteklius ir išnaudoti verslo galimybes, kurių atsiras įdiegus šias naujas vertės grandines.

Judumo mieste srityje veikianti ŽIB dėmesį sutelks į tą inovacijų trikampio veiklą, kuriai gali būti naudinga papildoma Sąjungos parama, konkrečiai per EIT. Iš tikrųjų, didžiausia papildoma ŽIB nauda šioje srityje bus jos vaidmuo integruojant visas tris žinių trikampio kraštines ir sistemiškai pakeičiant inovacijų partnerių bendradarbiavimo būdus. Be to, sprendžiant minėtus uždavinius bus labai svarbu ŽIB dėmesys inovacijas kuriantiems žmonėms, taigi ŽIB veiklai bus labai svarbūs studentai, tyrėjai ir verslininkai. Todėl bus labai pabrėžiamas švietimas ir mokymas, verslumas ir rezultatų diegimas, pavyzdžiui, bus plėtojami vietos administracijos miesto transporto profesionalų įgūdžiai ir žinios (mokymasis visą gyvenimą / darbuotojų mainų programos / profesinis rengimas), siūlomos konkrečios aukštojo mokslo programos, susijusios su judumu mieste (vasaros mokyklos / mainų programos), inovatyvios transporto koncepcijos sėkmingai perkeltamos į rinką (parama pradedančioms verslų įmonėms ir universitetų ir mokslinių tyrimų institucijų įsteigtoms įmonėms ir pan.).

Be to, koordinavimo centrų koncepcija galėtų būti stiprinama pačioje ŽIB, dėmesį sutelkiant į šią temą, nes natūralu, kad ši teminė sritis susijusi su stipriu vietos ir regionų aspektu.

3. SAŲVEIKA SU ESAMOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Su judumu susijusiems klausimams daug dėmesio skiriama daugelyje Sąjungos iniciatyvų. Sąjunga šiai skirčiai skiria labai didelį dėmesį.

Jau yra užmegzti ir bus stiprinami ryšiai su kitomis Sąjungos iniciatyvomis. Judumo mieste srityje veikianti ŽIB atsižvelgs į veiksmus, kurių imamasi įgyvendinant Judumo mieste veiksmų planą ir Išmaniosiomis technologijomis paremtos transporto sistemos veiksmų planą.

Visu pirma bus bendradarbiaujama palaikant planuojamas Europos pažangių miestų ir bendruomenių iniciatyvas, įtraukiant efektyvų energijos naudojimą, IRT ir miesto transportą.

⁽¹⁾ Keletas naujų potencialių rinkų pavyzdžių: naujos paslaugos keliautojams, eismo judėjimo ir grūčių keliuose valdymas ir priežiūra, naujos automobilių programos, įtraukiosios komunikacijos paslaugos, leidžiančios palaikyti ryšius ir išvengti keliavimo (JRC 65426 EN).

ŽIB visų pirma papildys pagrindinių veikėjų švietimą, taip pat sukurs struktūrizuotą specialistų tinklą, galintį nustatyti pagrindines sąlygas ir geriausią praktiką, susijusią su politiniais, reguliavimo ar standartizavimo klausimais, darančiais poveikį šiame sektoriuje.

Taip pat veiksmus reikia derinti su bendra programavimo iniciatyva „Miestų Europa“, kurią įgyvendinant bus sutelktos mokslinių tyrimų pastangos ir siekiama miestus transformuoti į inovacijų ir technologijų centrus, įgyvendinti ekologiškas ir pažangias miesto ir tarpmiestinio transporto logistikos sistemas, sumažinti ekologinį pėdsaką ir padidinti klimato neutralumą. Šioje srityje veikianti ŽIB spartins ir skatins labai gerų viešųjų mokslinių tyrimų, sutelktai vykdomų įgyvendinant šias bendras programavimo iniciatyvas, panaudojimą ir taip mažins inovacijų žemėlapių fragmentiškumą.

Judumo mieste srityje ŽIB bendradarbiaus su iniciatyva CIVITAS, kurią įgyvendinant remiami parodomieji ir mokslinių tyrimų projektai, kuriais siekiama įgyvendinti inovacines priemones, susijusias su ekologišku miesto transportu, ir Europos pažangių miestų ir bendruomenių pramonine iniciatyva, kuria siekiama tausesnės ir veiksmingesnės energijos gamybos ir naudojimo.

Šioje srityje veikianti ŽIB taip pat galėtų užmegzti ryšius su Europos transporto ir energetikos technologijų platformomis, viešąja ir privačiąja Europos ekologiško automobilio partneryste ir daugeliu šioje srityje įgyvendinamų bendrosios programos projektų. ŽIB atsižvelgs į mokslinių tyrimų prioritetus ir veiksmų planus, apibrėžtus įgyvendinant ETP, taip pat į tiriamąjį darbą, ligi šiol nuveiktą šioje srityje įgyvendinant bendrą viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir bendrųjų programų projektus, siekiant sustiprinti ir paspartinti šių mokslinių tyrimų rezultatų diegimą ir naudojimą.

Taip pat bus siekiama papildyti Europos mobilumo ir judumo pramonės aljansą. Europos mobilumo ir judumo pramonės aljanso, bendrai finansuojamo pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą, tikslas – sutelkti regionų ir valstybių politikus, palaikančius mobilumo ir judumo pramonės inovacinių paslaugų sprendimus, kuriais siekiama sutelkti didesnę ir geresnę paramą naujoviškąs paslaugas teikiančias šios pramonės srities MVĮ.

Ši ŽIB vykdydama savo veiklą taip pat remsis programa „Pažangios energetikos Europa“, ekologinių inovacijų pateikimo rinkai iniciatyvomis, IRT pagrįstų paslaugų ir bandomaisiais projektais pažangaus judumo mieste srityje, įgyvendinamais pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą.

Šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant inovatyvius produktus ir paslaugas ir verslumo ugdymą.

Judumo mieste srityje veikianti ŽIB taip pat papildytų tam tikrą konkrečią veiklą, kurią jau vykdo dvi anksčiau įsteigtos ŽIB. Būtent ŽIB „Climate KIC“ veiklą, susijusią su perėjimu prie mažai anglies dioksido į aplinką išmetančių ir klimato kaitai atsparių miestų, ir ŽIB „EIT ICT Labs“ veiklą, susijusią su pažangiomis transporto sistemomis ir skaitmeniniais ateities miestais. Judumo mieste srityje veikianti ŽIB remsis minėtų ŽIB jau atliktu darbu ir perkels jį į platesnį ekologiškesnės, traukesnės, saugesnės ir pažangesnės judumo mieste sistemos kontekstą.

4. IŠVADA

Judumo mieste srityje veikianti ŽIB labai tinkama nurodytiems uždaviniams spręsti. ŽIB taip pat atitinka ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiulį ekonominį visuomenei iškilusį uždavinį (pasiekti, kad Europos transporto sistema tausiau naudotų išteklius, nekenktų aplinkai, būtų saugi ir patogi, ir kad tai būtų naudinga piliečiams, ekonomikai ir visuomenei), taip pat padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su klimatu ir energetika, užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- Šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildoma kitą Sąjungos veiklą transporto, aplinkosaugos ir energetikos srityje.
- stiprindama verslumo pagrįstą mąstymą ši ŽIB atsirandančias technologijas integruoja į naujas vertės grandines ir remia akademinių mokslinių tyrimų pritaikymą produktams ir paslaugoms;
- ŽIB padės išspręsti Europos paradoksą, nes kapitalizuos Sąjungos stiprią mokslinių tyrimų bazę ir ras naujoviškų metodų ekologiškesnei, įtraukesnei, saugesnei ir tvaresnei judumo mieste sistemai užtikrinti;

- ŽIB visoje grandinėje sieks kritinės masės, susijusios su puikiais moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu, ir priešingu atveju šie subjektai nesusitelktų;
  - ši ŽIB laikosi tarpsektorinio požiūrio, todėl sujungia įvairaus lygio atsakomybę – nuo privačių įmonių iki viešojo administravimo, visų pirma vietos lygmeniu, iki pavienių piliečių;
  - dėl to reikia sukurti tarpdalykinį metodą, apimančią įvairias žinių sritis, ir plėtoti naujovišką švietimą, peržengiantį dalykų ribas.
-